

Jegyzőkönyv

az Országos Köznevelési Tanács

2008. december 11-én, csütörtökön, 11 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
üléséről

Napirend:

1. Az Oktatási Jogok Biztosának beszámolója a 2007. évi tevékenységéről
Előadó: dr. Ááry-Tamás Lajos, az oktatási jogok biztosa
2. Előterjesztés a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet módosítása
Előadó: Csillag Márta főosztályvezető
3. Javaslat a természettudományos oktatás helyzetéről szóló OKNT ajánlásra
Előadó: dr. Kertész János bizottsági társelnök
4. Egyebek
- A Pedagógus Akkreditációs Testület OKNT delegáltjainak megerősítése

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:**

Barlai Róbertné
Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Dr. Csermely Péter
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Horn György
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Karlovitz János
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Nahalka István
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Szebedy Tas
Dr. Szenes György
Dr. Szilágyi János
Dr. Trencsényi László
Dr. Vass Vilmos
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Dr. Kertész János
Ádám Péter
Makkai László
Brassói Sándor
Horváth Gréta
Diószeghy László

Tartalomjegyzék

<u>Általános bevezető</u>	5
<i><u>Javaslat a napirend megváltoztatására</u></i>	5
<i><u>Dr. Karlovitz János ügyrendi javaslata</u></i>	5
<i><u>Tájékoztató a testület munkájáról szóló jelentés előkészítéséről</u></i>	5
<i><u>Dr. Szebedy Tas napirendi javaslata</u></i>	6
<i><u>Szakács Mihályné dr. napirendi javaslata</u></i>	6
<u>Javaslat a természettudományos oktatás helyzetéről szóló OKNT ajánlásra</u>	6
<i><u>Brassói Sándor tájékoztatója a TIMSS vizsgálat eredményéről</u></i>	6
<i><u>Dr. Kertész János előterjesztése</u></i>	8
<i><u>Kérdések</u></i>	9
<i><u>Hozzászólások</u></i>	10
<i><u>Dr. Kertész János válaszai az elhangzottakra</u></i>	17
<u>Az Oktatási Jogok Biztosának beszámolója a 2007. évi tevékenységéről</u>	21
<i><u>Dr. Aáry-Tamás Lajos kiegészítése az előterjesztéshez</u></i>	21
<i><u>Hozzászólások</u></i>	26
<i><u>Válasz az elhangzottakra</u></i>	33
<u>Határozat a Pannon Egyetem kérdésével kapcsolatban</u>	36
<u>Egyebek</u>	37
<i><u>Szebedy Tas határozati javaslata a költségvetési vitában a testület által meghatározott feladattal kapcsolatban</u></i>	37
<i><u>A Pedagógus Akkreditációs Testület OKNT delegáltjainak megerősítése</u></i>	39
<i><u>Előterjesztés a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet módosítására</u></i>	39

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 08 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Kéretik helyet foglalni! Az a javaslat született - amit én támogattam és elfogadtam -, hogy a napirendek közül vegyük előre a természettudományos tárgyak oktatásával kapcsolatos napirendet, nehogy elfogyjunk a határozat idejére. Van-e egyetértés abban, hogy ezt a napirendcserét megcsináljuk?

Karlovitz úr!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Ügyrendi hozzászólásom lenne. A napirenddel egyetértenék, mert jó, tartalmas, csak azt mondom, amit hiányolok belőle. Addig én tartózkodni fogok, amíg ezek le nem zajlanak.

Az OKNT-nek van olyan kötelezettsége, hogy éves jelentést készítsen. Tudtommal még a tavalyi sincs meg. Ezt pótolni kellene. Év vége van, értékelni kellene önmagunkat, munkánkat.

Év vége van, két év eltelt, és nem számoltak be a bizottságok, albizottságok elnökei - főleg a Tankönyv és Taneszköz Bizottságra gondolok -, nagyon hiányolom. Írásban többször kértem, leadtam, hogy tűzzük ezeket a dolgokat napirendre. Nem tettük.

Napirendi dologban én mindvégig tartózkodni fogok, bármennyire jó is a napirend, amíg ezeket a kötelezettségeket az OKNT nem teljesíti.

Köszönöm.

ELNÖK: Tudomásul vettük. A kötetel kapcsolatban Zsuzsának van információja. Miután ez most fölmerült, kérem, tegye meg, legyen szíves!

KOSINSZKY ZSUZSA: Öt-tíz perce jeleztem elnök úrnak és alelnök úrnak, hogy a 2007-2008-as évről szóló OKNT-jelentésre vagy kötetre - nem tudom, milyen címet fog viselni a kiadvány - a szükséges anyagi fedezet rendelkezésre áll. Az lenne a kérésünk, gondolkodják az OKNT testülete arról, milyen tartalommal tölti meg, illetve kik lesznek azok, akik a kézirat elkészítésében részt vesznek. A kézirat elkészítésének végső határideje február vége lenne.

Elnézést, hogy ez ilyen későn derült ki, de pénzügyeinket mostanra láttuk tisztábban.

ELNÖK: Ehhez kapcsolódna egy napirendi javaslatom. Kérek szépen javaslatokat illetve vállalásokat még a mai ülésen arra vonatkozóan, hogy a készülő kötetbe milyen témában ki vállalna részvételt, szerzőséget. Nyilván le kell majd adni egy szinopszist, és azt kellene majd jóváhagynunk. Beszéljünk most róla, hogy ne tolódják át a következő évre, mert akkor a február végi határidő már nagyon szorosnak bizonyulhat.

Ahogy a múltban is, a kötetek azzal foglalkoztak, hogy részben a bizottságok beszámolóit tartalmazták, részben bizonyos kiemelt kérdésekről önálló tanulmányok szerepeltek benne. Gondolom, az, hogy a bizottságok jelentései szerepeljenek, tradicionális és vitán felül áll. Hogy ezen kívül milyen tartalommal kellene ebben a kötetben az OKNT-nek szerepelnie, erre vonatkozóan jó volna, ha elhangzanának javaslatok, netán határozni is tudnánk. Ezt be kell iktatnunk a mai napirendbe.

Előrehoztuk a természettudományos oktatás helyzetéről szóló OKNT-ajánlást vagy jelentést, mert itt okvetlenül határozatképesnek kell lennünk. Mihály Ottó!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Annyit akartam, hogy ezt az egyebek közé be lehetne tenni, ha egyetértünk, és akkor nem is kell módosítani a napirendet.

DR. SZEBEDY TAS: Én is napirendi javaslatot szeretnék megfogalmazni, az egyebek témakörhöz. A költségvetési vita után, annak jegyzőkönyvét elolvasva néhányan, akik vállaltuk, hogy gondolkodunk a prioritások kérdésében, határozati javaslattal szeretnénk az OKNT tagsága elé állni. A javaslat egyszerűbb, mint az eredeti, általunk vállalt feladat, mert ezenközben a prioritásokra vonatkozó legfontosabb magyarországi dokumentum, a Zöld könyv napvilágot látott. Én csak arra szerettem volna hivatkozni, hogy abból mi milyen témát javasolnánk kiemelni a pedagógus állás- és pályaképpel kapcsolatban. Az egyebek között, ha lehetséges.

ELNÖK: Marica!

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Elnök úr, én is az egyebekhez szeretnék kapcsolódni egy javaslattal. Júniusban foglaltunk állást az óvodai alapprogram felülvizsgálatával kapcsolatban. Elhatároztuk, hogy létrehozunk egy bizottságot. Azóta szép csendben vizsgálódunk, nézelődünk - de ez a bizottság nem alakult meg. Szeretném elmondani majd az egyebek napirendi pontban, hogy milyen javaslatom lenne a bizottság létrehozását illetően.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Az egyebek lassan egy önálló OKNT-ülés lesz.

Más előzetes hozzászólás? *(Nincs ilyen jelzés.)* Akkor tisztelettel kérem az első napirendi ponttá emelt „Javaslat a természettudományos oktatás helyzetéről” című OKNT-ajánlás előadóit, szíveskedjenek megszólalni, és előterjeszteni a mondanivalójukat.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Mint ismeretes, rendkívüli tanácsülésen részletesen megvitatta a testület azt az anyagot, amit a természettudományos bizottság jelentése tartalmazott.

ELNÖK: Bocsáss meg, elkövettem egy hibát, ezért kénytelen vagyok megszakítani.

Brassói úr jelezte, hogy a napirend előtt fontos bejelentést szeretne tenni, ami nyilván ezt is érinti. Elnézést kérek!

BRASSÓI SÁNDOR: Azért kértünk szót a tárcza részéről pontosan ennél a napirendnél, mert vannak olyan nemzetközi hírek, amelyek érintik a magyar természettudományos oktatást, és azt gondoljuk, a OKNT döntése előtt az OKNT-nek ezekről az információkról tudnia kell. Azért nem tettük meg korábban, mert nem tehattük meg.

Miről van szó konkrétan? Arról, hogy, mint bizonyára többek számára ismert, Magyarország részt vesz több nagyon ismert, elismert nemzetközi vizsgálatban. Ezen vizsgálatok egy része kifejezetten természettudományi, matematikai irányultságú vizsgálat. Ezeket a vizsgálatokat a világ vezető tudósai, vezető kutatóműhelyekkel koordinálják, a legszigorúbb szakmai és minőségbiztosítási szabályok figyelembevételével.

A természettudomány vonatkozásában van egy olyan vizsgálat, amiről azért kell egy szót ejtenünk, mielőtt az OKNT javaslatát megszövegeznék. Azért gondoltuk, hogy ide behozzuk, mert amúgy is behoznánk ezt a témát valamikor máskor egy külön napirend keretében, tájékoztatásként, mert fontosnak ítéljük, azért meg különösen most kértünk szót, a végleges szövegezés előtt, mert lehet, hogy az OKNT-t ez valamilyen szinten befolyásolja. A tárcza részéről nem szeretnénk volna olyan színben föltűnni, hogy bizonyos információt nem osztunk meg egy fontos döntés előtt az OKNT tagjaival. Ez a döntés nem lehetett előbb, ugyanis a TIMSS nemzetközi természettudományos-matematikai vizsgálatnak a nemzetközi sajtótájékoztatója e héten kedden, bostoni idő szerint 17 órakor zajlott Bostonban, élő

közvetítés keretében, és a részt vevő összes ország csak ezt követően adhatott bármiféle nyilvános tájékoztatást a természettudományi-matematikai eredményekről. Addig minden adat és információ zárolt, embargós volt.

A minisztériumban ma reggel tartottunk sajtótájékoztatót, ezért gondoltuk, hogy mivel az OKNT ma tárgyal erről, ha eddig nem tehetük meg, most egy nagyon rövid összefoglalót adunk azzal, hogy a magyar tanulmánykötetet máris lehoztam, és mindenkit kérek, hogy az ülés végén vigyen magával egyet. A honlapokra fölkerül a tavalyi PISA és PIRLS-vizsgálathoz hasonlóan egy részletes tájékoztató anyag magyarul, angolul pedig a Boston College honlapján a teljes nemzetközi jelentés elolvasható.

Fontosnak tartjuk elmondani, amit a Boston College-ban, ha megnézik a letölthető, megtekinthető nemzetközi sajtótájékoztatót, amit a bostoni egyetem dékánja tartott, az IEA elnöke és a vezető kutatók az egyetemről, kiemelve a 2007. évi vizsgálat eredményeit, Magyarország eredményei kiemelkedőek. Ezért is gondoltuk, hogy erről egypár szót ejtenénk. Nagyon rövid lesznek, mert minden benne van, kérjük, olvassák el.

Az egyik, amit fontos röviden összefoglalni, hogy a TIMSS-ben - tehát ami külön természettudomány és külön matematika - természettudományból a negyedik és nyolcadik évfolyamos diákok vettek részt minden országból. A magyar negyedik évfolyamosaink 2007-ben a világ élvonalában teljesítettek. Összesen öt ország van előttünk, több mint ötvenből, és a 2003-as előző vizsgálat óta a magyar negyedikes tanulók természettudományos információi, tudása szignifikánsan javult. Ez az egyik, ami fontos.

A magyar negyedikesek Szingapúrral az élővilág tartalmi területen talán a legjobb eredményt érték el a világon.

Fontos dolog, hogy tizenkét év alatt a negyedik évfolyamosaink körében mindegyik képességi szintet elérő tanulók száma szignifikánsan növekedett.

A nyolcadik évfolyam esetében a természettudomány vonatkozásában fontos kiemelni, hogy Magyarország a legjobbak között van, összesen négy ország van előttünk a nyolcadik évfolyamos tanulók fizika, kémia, biológia, földtudomány, csillagászat természettudományos ismereteiben, és 1995-höz képest igazából nincs szignifikáns változás: Magyarország megőrizte vezető helyét, ahogy ezt a bostoni egyetemen be is mutatták.

A matematikát is vizsgálta a terület. Matematikából a magyar tanulók mind a negyedik, mind a nyolcadik évfolyamon jobban teljesítettek a nemzetközi átlagnál. A nyolcadik évfolyamok különösen kiemelkedően az élvonalban vannak. A nyolcadik évfolyamnál szignifikáns csökkenés nem történt 2003 óta, a negyedik évfolyamos tanulóknál történt, ezt tudni kell, nyilván az okait is meg kell találni.

Fontos háttérváltozók derülnek ki ebből a tanulmányból, hiszen itt tanári kérdőív, iskolai kérdőív, tanulói háttérkérdőív volt ebben a vizsgálatban.

Nálunk a fiú-lány teljesítmény között - szemben más országokkal - nincsen különbség, tehát a nemi egyenlőségek nagyon jól teljesülnek.

Nagyon fontos dolog, ami a természettudomány problémáit feszegeti - és valóban az ajánlás is előhozza, nagyon helyesen -, nevezetesen, hogy Magyarország esetében a negyedikes tanulók 90 százalékának, nyolcadikban 80 százalékának nők tanítják a matematikát illetve a természettudományt. Ezzel nagyon rossz arányt érünk el a világban. Ez valóban a természettudományi oktatás problémáihoz tartozik, ebben a vizsgálatban is.

Nagyon fontos dolog, amin érdemes elgondolkodni - és nem a tantárgyi tudással függ össze, mert azt látjuk, hogy kiemelkedő volt természettudományból mindkét évfolyamon -, az tapasztalható, hogy Magyarországon a diákoknak viszonylag kis hányada kedveli a matematikát a negyedik és a nyolcadik évfolyamon, miközben a matematikai eredmények kimagaslóak, és a diákoknak csak 30 százaléka viszonyul pozitívan a matematikához. Az önbizalomindexben pedig, ami a tanulóknak az adott tantárgy tekintetében teljesített önbizalmát vizsgálata, sajnálatos, hogy bár a természettudományos eredmények mindkét

évfolyamon világvonalbeliek voltak, a hazai diákok önbizalomidexe átlag alatti. Ezek problémák a természettudományos oktatással, de nem abból fakadnak, hogy a tantárgyi óraszám és a tantárgyi tartalom milyen.

Érdekes, ami kiderül ebből - elnézést, hogy kiemeltem, de azt gondoltuk, fontos lehet. Jól látható majd ebből az anyagból, hogy azok az országok, akik például integráltan tanítják a science-t, érték el kimagasló eredményeket, sőt, Korea, Hong-Kong, Japán integráltan tanít, és az élmezőnyben helyezkedik el, hasonlóan olyan országokhoz, ahol nem integráltan tanítják. Tehát ez a dolog nem az integráltsággal-nem integráltsággal függ össze. Csak adalékként mondom, majd meg lehet nézni a grafikonokban.

Komoly problémák vannak: nálunk jobban támaszkodnak tankönyvekre, vagy például az osztálytermi informatikai eszközhasználat nálunk nagyon-nagyon alacsony, messze elmarad a nemzetközi átlagtól.

Csak azért hoztam be, mert azt gondolom, ha nem hozom be, úgy tűnne, bizonyos információt nem osztunk meg időben. Előbb nem tehetük meg az embargó miatt, de szerencsére talán még időben történt ahhoz, hogy a különböző javaslatok megfogalmazása kapcsán az OKNT kellő információ ismeretében tudjon a dolgról dönteni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Tiéd a szó. Javasolnám, hogy miután itt meglehetősen ellentétes kép alakult ki... *(Közbeszólásra:)* Ha nem, jó, csak érdekelt volna, hogy milyen paraméterek mentén történt az egyik és a másik.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Nem gondolnám, hogy a főosztályvezető-helyettes úr azzal a szándékkal mutatta volna be ezt az örvendetes eredményt, hogy ezzel lesöpörje az OKNT asztaláról ezt a témát.

Természetesen tudjuk, hogy az általános iskolában vannak pozitív eredmények, a negyedik-hatodik osztályig egész jól mennek a dolgok - erről szó van az anyagban is. Érte bírálat a jelentést, hogy túlságosan középiskolára koncentrált, hát ez az oka, hogy valóban, a súlyos gondok ott kezdődnek. Persze, a gyökerek mindig mélyebben vannak. Ádám Péter kollégám egy kis bonmot-t mondott: a teljesítés jó, az önbizalom kicsi az általános iskolában, ez a középiskolára megfordul.

Szeretnék áttérni a munkánkra. Ahogy a tanács jól tudja, az elmúlt vita után az a megállapodás született, hogy egy új bizottság alakul, amelynek a feladata most már kizárólag az, hogy a jelentés és a vita alapján egy olyan javaslatszövegezést hajtson végre, amelyről úgy gondolja, hogy az OKNT számára elfogadható. A bizottság az eredeti bizottság OKNT-s tagjaiból állt, illetve két új tagot delegált még a tanács: Horn György kollégát és Trencsényi Lászlót - valamint engem. Mi megpróbáltuk a rövid idő ellenére a lehető legalaposabb egyeztetést végrehajtani. Azt gondolom, hogy ez sikeres volt. Abból is gondolom, hogy végül azokat a javaslatokat, azt az anyagot, amiről úgy gondolom, mindenki megkapta, a bizottság valamennyi tagja támogatni tudja. Ezt nagyon fontos dolognak tartom.

Ha összeveti a tanács az előző változattal, nyilvánvaló különbségek vannak - ez természetes is, ezért volt szükség erre a lépésre. A leginkább szembeötlő különbség, hogy kimaradt a kötelező érettségi vizsga követelése. Ez érzékelhetően egy nagyon ellentmondásos pont volt, úgyhogy erről nem is tárgyaltunk, mert nyilvánvaló volt, hogy nincs meg a konszenzus lehetősége.

A továbbiakban bővült is a javaslatok köre. Megítélésem szerint, eltekintve néhány olyan ponttól, amit fontosnak tartottunk, de kikerült belőle, összességében azt tudom mondani, hogy javára vált ennek a javaslatrendszernek ez az új forduló. Bekerültek új szempontok is. Ilyen például a nem természettudományos tárgyaknál a természettudományos

szempontok számonkérése, ami tulajdonképpen NAT-követelmény, de a végrehajtása kiemelt fontosságú.

Bekerült explicit módon a tudományos megközelítés fontossága, ami nagyon sok fórumon elhangzott, és ezt kiemelten hangsúlyozzuk mi is.

Nem tehetünk úgy, hogy nem veszünk tudomást arról, hogy az élet zajlik: látható, hogy ez a téma most itt Magyarországon egy abszolút forró téma. Nem lehet úgy kinyitni az újságot, nem lehet úgy ránézni az internetre, hogy ne találkozzunk valamilyen fórumon döntéshozó, előkészítő anyagokkal. Talán ismert, hogy a Tudományos Akadémia közoktatási elnöki bizottsága foglalkozott ezzel a kérdéssel, határozatokat hozott, a szociális és gazdasági tanács is foglalkozott ezzel a kérdéssel, és határozatokat hozott; tudomásom van róla, hogy a Magyar Rektori Konferencia is foglalkozott ezzel a kérdéssel, és egyhangú határozatokat hozott. Látszik tehát, hogy az idő megérett úgymond, és nagyon fontosnak tartom, hogy az OKNT ne az események mögött kullogjon, hanem kezdeményező szerepet vállaljon ebben a kérdésben.

Én ennyit akartam elmondani, és nagyon szívesen válaszolok további kérdésekre.

ELNÖK: Kérdések az előterjesztőhöz?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nekem lenne egy kérdésem. Otthon kinyomtattam, és szerepel a szövegben emlékeim szerint - most nincs a kezemben - a választás és az átjárhatóság fogalma, a humán és a reál. Jól értem-e, hogy itt a választás és az átjárhatóság a kétféle kerettantervben tanuló, dolgozó tanulócsoporthoz, tanulóira érvényes? Mert akkor ez természetesen támogatható. Tehát nem egy általános svédasztalról van szó, hanem a humán, illetve a reáltantervben dolgozó tanulócsoporthoz közti választhatóságról.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Igen.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Köszönöm szépen, ezt jónak tartom.

ELNÖK: További kérdés? Nekem van kérdésem. Elhangzanak ebben az anyagban eléggé általános szintű javaslatok. Mondok egy példát: a természettudományos tanártovábbképzés rendszerét meg kell újítani. Nem gondolom, hogy ennek az anyagnak az lett volna a feladata, hogy ezeket a javaslatokat részletesen kifejtse, de nehezen tudom értelmezni ezen az általánossági szinten, hogy miről van szó, mi a trendje, mi a tendenciája, mi volna elképzelések szerint a tartalma. Lehet-e azt kérni ettől a bizottságtól, hogy az ebben az anyagban megfogalmazott általános szintű javaslatokra vonatkozó konkrét elképzelésekkel megismerkedhessünk?

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Az anyag elején szerepel, mi úgy gondoljuk, hogy a jelentés, illetve a jelentésről szóló vita jegyzőkönyve ennek az anyagnak a mellékletét képezi. A jelentésben ez a kérdés alaposan körül van járva kritikai szinten is - tehát, hogy miért nem jó a jelenlegi rendszer -, és javaslat szintjén is, hogy milyen irányban kellene elmozdulni, hogy az akkreditációt meg kellene újítani, a szakmai módszertani szempontokat kellene... Azt gondolom, hogy egy ilyen rövid szövegben, ami csak a vastag betűk, maguk a konkrét javaslatok, és alatta egy rövid magyarázó szöveg, nem lehet olyan mélységig menni. Tekintettel arra, hogy ezek az anyagok mellékletként szerepelnek, ha ezt elfogadja a tanács, a gondolkodás iránya látszik. A megvalósítás úgymond egy újabb konkrét döntést igényel, ami nem ennek a fordulónak a feladata, azt hiszem.

ELNÖK: Értem. További kérdés? *(Nincs ilyen jelzés.)* Akkor hozzászólások.

Horn György!

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Nekem azért kötelességem is hozzászólni, mert felkérést kaptam, hogy vegyek részt ebben a munkában. Nagyon köszönöm, hogy Kertész Jánossal és Ádám Péterrel volt egy viszonylag hosszadalmas megbeszélésünk, ami után az elkészült anyagokhoz én konkrét szövegjavaslatot nem tettem. Ennek az a magyarázata - kértem is Zsuzsától, köszönöm, hogy megtette, hogy az a szöveg, amit én magához az anyaghoz írtam, kerüljön el minden OKNT-taghoz -, az történt, hogy ezt a javaslatot az Országos Érettségi Vizsgabizottság tagjainak elküldtem, és eléggé megosztott volt ebben az OÉVB: az FTT delegáltjai élesen elutasítják az egész javaslatsort. Ugyanakkor hozzá kell tenni azt is - azért is kértem, hogy derüljön ki abból a szövegből, vagy mondjuk így, pontokba foglalt felvetésekből, amit írtam -, hogy vannak olyan kritikus pontok az egészszel kapcsolatban, amik megnehezítették volna az együttműködést, ha az ebben foglaltakhoz ragaszkodom. Ezért is történt, hogy én magát az előterjesztést ebben a formában - bár alaplolgokban vitám van - el tudom fogadni, annak ellenére, hogy számos fontos dilemmát vetnék föl. Úgy gondoltam, ebben a pillanatban olyan fázisában van a munka, ahol ez egy érdemi előrelépés, mégpedig az általam vélt irányba, akkor is, hogyha nagyon fontos kérdésekben - iskolaszervezet, a civil szféra jelenléte és még sorolhatnám tovább - egészen más javaslatokat tennék.

Egy dolgot szeretnék hangsúlyozni. Benne van a szövegben, de mégis hangsúlyozni kellene az OKNT-nek, hogy ez a közoktatás más területéhez hasonló, ebben a pillanatban ez kerül tárgyalásra. Én ugyan nem ismertem azt az anyagot, amit ma Brassói úr elének tett, de számos alkalommal jeleztem, arról persze szó sincs, hogy a természettudomány lenne a legrosszabb helyzetben a magyar közoktatásban, arról persze szó sincs, hogy a természettudomány megújítása önmagában bármi módon megváltoztatná az egész problémahalmazt. De egyetértek azzal, hogy ez egy komoly, aktuális, fontos téma, és ezért végülis - egyeztetve egyébként az OÉVB többi tagjával - támogatom.

ELNÖK: Karlovitz János, utána Trencsényi és Tas.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Változatlanul örömet fejezem ki, hogy az OKNT ilyen aktív tevékenységet fejtett ki, mert lényegében innen indult a dolog. Csak örülhetünk neki, hogy ilyen kezdeményező és nagyszabású munka készült.

Az új összefoglalóval kapcsolatban nekem is az a meglátásom, amit elnök úr mondott, hogy kicsit az általánosságokba tolódott el, már majdnem egy olyan szép párthatározatnak is elmenne, mint a 72-es. Én a konkrétumok felé szeretném lökni, két megjegyzéssel és javaslattal.

Kinek szól ez? Az államnak? A minisztériumnak? Ne csak annak szóljon! Mi hiszünk a pluralizmusban és az alulról jövő kezdeményezésekben. Az egyik javaslatom éppen az lenne, hogy ennek legyen publicitása. Elhangzott, hogy készül az évkönyvünk, illetve összefoglalónk, és ez gyönyörűen belekerülhetne ebbe a kötetbe, ha nincs jobb megoldás. A jobb megoldás az önálló megjelenítés volna. Internetre nyilván mindenképpen föl lehet löni, de nyomtatott formában a pedagógusok széles rétege is hozzá, mert én nekik címezném a dolgot, meg az iskoláknak. Itt lehetne utalni erre a kettős igazságra, ami az előbb nagyon jól kidomborodott. Mi ezt tudtuk, már húsz éve tudjuk, csak mindig meglepi a hatalmat, amikor jönnek újabb és újabb fölmérések, mert ő nem él a gyerekek közegében. Tudtuk, hogy van egy elitréteg Magyarországon, amelyik nagyon jól teljesít, és van egy tömeg, amelyik nagyon lemarad. Attól függ, hogy mit mérnek, kit mérnek. Amennyiben az elitet mérik versenyeken, akkor kiugrunk, és ilyen jó eredményeket produkálunk... *(Többen: Ez nem elit! Ez az átlag!)* Akkor nagyon örülhetünk neki, akkor jobb, mint ahogy gondoltam. Köszönöm a korrigálást.

A másik javaslatom, hogy a gyakorlati megvalósítást konkrétumokkal lehet megtenni. Itt szó volt a civil szféráról is meg egyebekről. A magam részéről felkínálom a Tankönyvesek Országos Testülete, a Taneszköz-bemutatók Információs Egyesülete stb. nevében, civilek nevében, hogy egy díjat tűzünk ki azoknak a tankönyveknek, tananyagoknak, amelyek az integrált természettudományos oktatást a legjobban meg tudják valósítani. A TTB-ben gyakran találkoztunk olyan ál-integratív könyvekkel, amikor kiírják, hogy integrált tankönyv, de valójában a fizikát, kémiát stb. egymás mellé teszik, nem pedig ötvözik. Ennek a tényleges megvalósítását érdemes lenne megvizsgálni, és kiemelni azokat, akik ebben eredményt érnek el. Tehát szívesen együttműködünk a bizottsággal a civilek nevében. Nekünk már több díjunk van, ilyen Érdemes Tankönyvíró meg egyebek - egy díjjal többet tudnánk így rátenni, hogy kiemeljük ennek a megvalósítása érdekében. Ez a másik konkrét javaslatom, köszönöm szépen.

ELNÖK: Egy örvendetes javaslat volt, köszönjük szépen. Trencsényi Lászlóé a szó.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Köszönöm szépen. Mint a szerkesztőbizottság tagjának meg kell szólalnom, bár a szerkesztőbizottság munkájában való részvételem technológiája más volt, mint a Gyurié - ő levelező tag volt, mi pedig szinte mondatról mondatra, napjában háromszor váltottunk szót. Ez azt jelenti, hogy én olyan helyzetben lettem - szándékosan önironizálok - belekompromittálva - tudom, érzik az öniróniát benne -, hogy amikor a tornamutatványról kell állást foglalni, nem tehetek mást, mint felteszem a kezem, hiszen a munkám benne van. Inkorrekt lenne kivonulni belőle, azzal együtt, hogy a vitánk kulcsmozzanata megjelent az eddigi vitában is. Az egyik, igaz-e, hogy a tíz műveltségi területből ez az a műveltségi terület, amelyik a legkritikusabb helyzetben van. Én erről már a múltkor is nyilatkoztam: elfogadom azokat az érveket, amelyek azt mondják, hogy igen, bár a többi sem sokkal jobb. De vannak érvek a mellett, hogy ezt a műveltségi területet emeljük most ki: gazdaság, versenyképesség stb., stb. Tehát tartom ezt az álláspontomat. Ez halványan megjelent a preambulumban, de precedens értékűnek tartom az OKNT-nek ezt a munkáját, és nagyon boldog lennék, hogyha ilyen típusú áttekintést az összes többi műveltségi területről is tennénk, mert akkor állna helyre a világbéke ebben a kérdésben.

Ez ügyben ez egy példamutató munka, nem az enyém, hanem a természettudós kollégáké.

Érintette Karlovitz és Horn Gyuri is - ritka pillanat volt, hogy egyetértettek ebben a dologban. Horn Gyuri javaslatai között - nem tudom, hogy mely szövegváltozathoz fűzte... *(Közbeszólásra:)* A régihez. A 2. pontban: állami teendők. A vitában hagytam magam meggyőzni, hogy az OKNT mint a miniszter által előállított testület, voltaképpen a miniszternek, az állam ágazati felelősének címezi a javaslatait. Ebben az értelemben érthető ez a szempont, de más szempontból a preambulom utolsóelőtti bekezdésében - és erről a vita az utolsó pillanatig tartott -, hogy kiemelten fontos szerepe van a megújulási folyamatban a szakmai irányításnak és az ellenőrzésnek. Itt maradok kritikus. Mindig hozzátettem, hogy úgy gondolom, miniszteri felelősség, állami felelősség a támogató környezet előállítása is. Előkerült a gazdasági szereplők megkeresése, megszólítása, hogy áldozzanak rá, akár díjalapítással, akár komolyabb iskolai felszerelések adományozásával a nyereségük terhére stb., stb., de a fölösleges kémcsöveiket itt most jóváírhatják a közoktatás javára - csak hogy operatívva tegyem a javaslatomat.

Nagyon szeretném és várom Jánostól és Pétertől, hogy a szakmai irányítás és ellenőrzés mellé a támogató környezet megteremtését vegye fel. Egyetértés volt közöttünk, csak valahol a szövegben ez elsikkadt. Én csúnyábban úgy fogalmaztam, hogy ha a természettudományos nevelés termék, akkor a kutatás-fejlesztés odáig világos - itt a logika most megfordult, hogy előbb fejlesztünk, aztán kutatunk, bocsánatos bűn, volt már ilyen a

magyar közoktatásban. De hogy marketing is van, és az is a termék előállítójának a felelőssége, vagyis adott esetben az ágazatért felelős államigazgatási szervezetnek. Ezt én ebben a javaslatban hangsúlyosabban szeretném látni, mint jelenleg. E nélkül hiába. A kerettantervi bizottság elnökeként már el tudom mondani, hogy remekebbnél remekebb kerettantervek születnek, azt is el szoktam mondani, hogy ebben a körben nem épp az OKM kerettanterv a legkiválóbb - különböző koloncok miatt úgy adódott, hogy ez volt az „éppen hogy átment kerettanterv” -, de ettől még az iskolákban sok minden nem történik, ha nem rendezi hozzá a miniszter a megfelelő promóciós eszközöket, hogy a kerettanterveket megismerjék a pedagógusok. Interneten ott van, szoktuk mondani, de Mancsi néni karácsonyfa-díszítés közben nem interneten keres természettudományos kerettantervet, boldog, hogy van valami, porosodik a szekrényben egy helyi tanterv, amiből dolgozik.

Túl sokat vár a bizottság. A természettudományos bizottság társadalomtudományi műveltségét kellene egy kicsit javítani, mert a jó állam kevés ahhoz, hogy ezek az álmok megvalósuljanak.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük. Parancsolj!

DR. SZEBEDY TAS: Röviden szeretnék hozzászólni. Egyrészt nagyon jó, hogy meghallgattam az előttem szólókat, mert én is azzal szerettem volna kezdeni, hogy az anyag jelenlegi formájában mindenképpen örülnénk, magam is szeretném támogatni, hogyha az OKNT ezt a kezdeményezést vállalni tudná, és határozatával megerősítené.

Nekem is volt - illetve változatlanul van - olyan érzésem, hogy nyilván minél inkább a konkrétumok irányába tart egy anyag, annál nagyobb vitát vált ki. Az általánosabb szinten lehet minél szélesebb támogatottságot szerezni, és ez az anyagon jól látszik.

Amit én egy picit hiányoltam magában a vitában is, és a javaslatban, azt most - legalábbis én úgy éreztem - Trencsényi László hozzászólása behozta. Ezt szeretném én is erősíteni. Mindannyian tudjuk, hogy a PISA meg a többi vizsgálat között a gyakorlati alkalmazás tekintetében van különbség, és hogy a természettudomány mint elméleti és teoretikus tantárgy azért a rendszerváltás előttig Magyarországon kiemelt szerepben volt. A rendszerváltás okozott egy fajta társadalmi változást, hogy fölszabadultunk abból az igából, hogy csak természettudomány és matematika területén lehet az oktatásban bármit gyakorolni. Így, a kisebb ellenállás miatt, a humánterületek felé elég nagy az eltolódás a teljes oktatási ágazatban. Legyünk őszinték, ez a gyerekeknek egy könnyebbség volt, mert a természettudományban eredményeket elérni munka és ismeretek nélkül nehezebb, mint a humán területek legalábbis bizonyos szintjéig.

Ezt a társadalmi háttérrel, ha jól értettem Laci szavait, mindenképpen a tényszerűség, a tudományosság, a tényeken alapuló, valósággal, munkával összefüggő eredményekkel és munkakultúrához kötődő oktatással lehetne visszafordítani, és visszavezetni a középfokú iskolai oktatást oda, hogy eredményt csak tények és erőfeszítés alapján lehet elérni. Ma ezen a területen egy kicsi nehézség van, legalábbis a mi tapasztalatunk szerint.

A másik, hogy a szerény vágy megfogalmazásán túl abban, hogy legyenek meg születésnek újfajta tantervek és tankönyvek, én is egy konkrét megfogalmazást javasolnék, hogy egy négyéves perióduson belül a természettudományos oktatás tankönyvrendszerét át kell alakítani, mert a mostani tankönyvek nem alkalmasak egy új szemlélet közvetítésére. És ha nem lesznek más tankönyvek, akkor nem lesz igazán áttörés. Mert a tantervek, ahogy Laci mondta, nem hoznak változást. A tankönyvek, a tananyagok okoznak változást, mert akkor mást kell tanítani. Én erre javasolnék egy erőteljesebb gesztust vagy mondatot a legelső paragrafusba, hogy teljesen új és más szemléletű, gyakorlatközelibb tankönyv-, tananyagcsomag és taneszközrendszer kialakítása egyszerűen létfontosságú.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Vass Vilmos!

DR. VASS VILMOS: Elnök Úr! Tisztelt Tanács! A hozzászólásomat megkönnyíti az a szövegrész, ami a most kiosztott TIMSS-könyv hátoldalán olvasható, nevezetesen az, hogy a természettudományokban átlag felett teljesítő országok közül hazánk az egyetlen, amely nem az ismeretek alkalmazásában vagy megértésében, hanem az ismeretek felidézésében érte el a legjobb eredményt. Úgy gondolom, ez egy igen tanulságos mondat - mielőtt nagyon hozsannáznánk az elért eredmények miatt.

Ráadásul a könyvbe belelapozva nagyon érdekesek azok a táblázatok, amelyek a tanulási tevékenyégről szólnak matematika és természettudományos órákon. Itt szeretnék kapcsolódni Horn Györgyhez a helyzetértékelés hatodik pontjánál. Azt írja Horn György, hogy iskolafokoktól függetlenek a megállapítások, nem tudni, hol van a törés, és főleg miért. Számos olyan vizsgálat van, amely azt bizonyítja, hogy a törés nem az általános iskola és a középiskola között van a természettudományos fejlesztésekben, hanem a felső tagozaton rejtőzködik a részletekben. A felső tagozaton folynak olyan vizsgálatok, amelyek elsősorban a fogalmak megértéséről szólnak, a naiv képzetekről a természettudományban. Ezt a helyzetértékelésben - szeretném javasolni a szerzőknek - nagyon markánsan meg kellene fogalmazni, hogy a felső tagozaton a probléma a megértésben, alkalmazásban, a tananyag elrendezésében, a tanítási módszerekben és olyan tanulásszervezési eljárásokban rejtőzködnek ezek a bibik, amelyeken feltétlenül változtatni kell. Tehát: felső tagozat, felső tagozat, felső tagozat!

Másrészt pedig nagyon felülről szeretné szabályozni ezt a kérdést, hogy megváltoztassuk a természettudományos oktatás helyzetét, holott minden vizsgálat azt bizonyítja, hogy sem a tantervek, sem az értékelési eljárások és standardizált tesztek nem változtatták meg nagyon markánsan a gyakorlatot. Foglalkozni kellene tehát a helyzetértékelésben és a megoldási javaslatokban a tanítás gyakorlatával, az osztálytermi folyamatok vizsgálatával, elemzésével és segítségével, amit csak úgy lehet megtenni, hogy a kutatás és fejlesztés mellé, ezzel szoros összhangban, behozzuk a helyi innováció meglétét és vizsgálatát, tehát a K+F+I szoros kölcsönhatását.

Egyébként rendkívül fontosnak tartom az anyagot, és nagyon szorgalmaznám, hogy amiket elmondtam, jelenjenek meg még markánsabban ebben a szövegben. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Parancsolj!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Csak egy mondat, reagálva Vass Vilmos nyitó mondatára: teljesen igaza van, mindannyian tudjuk, hogy a tudás arra való, hogy alkalmazzuk. De én saját pedagógiai tapasztalatom, egyéni életutam alapján mondhatom, hogy nincs kínai fal a kettő között: amikor valakinek van egy jelentős, akár elméleti tudás a birtokában, amikor olyan helyzetbe kerül, az nagyon gyorsan mozgósítható. Nincs áthidalhatatlan ellentét. Csak azért mondom, hogy ha nem is kell hozsannázni, de lebecsülni sem kell ezeket az eredményeket. Azt hiszem, világos.

Igyekszem nem túllépni azt az időt, amit mondjuk Trencsényi Laci felhasznált.

Az anyagba hangsúlyozottan bekerült a humán és a reál kerettanterv. Semmi kifogásom ellene. Nem voltak sem elvi, sem érdeellentétek. Az érettségi vizsga kimaradt, ezt sajnálom, mert inkább elvi doktrínaszerű ellentmondás volt. Maga az egész érettségi rendszer olyan szerintem, hogy folt hátán folt, mindent meg akar oldani, de semmit sem old meg, mert azt mondja egyből, hogy belépés a felsőoktatásba. Nem igazán kimeneti szabályozás, nem

tudjuk, hogy most mindenkinek le kell-e érettségizni, vagy csak azoknak, akik a felsőoktatásba akarnak menni - ezt nem elemzem tovább. Én elég képtelenségnek tartom, hogy nincs természettudományos tantárgyból kötelező érettségi, noha én humán tagozatra jártam - természetesen érettségiztem fizikából. Csak egy mondat, hadd szögezzem le, ami óriási vitát váltana ki: én egy standard, részben külső, öt kötelező tárgyra épülő érettséginek lennék a híve, amely kifejezetten és hangsúlyozottan a felsőoktatásra való érettséget bizonyítja. Nem folytatom, erről sokat lehetne beszélni.

Van egy olyan dolog, amivel most nem leszek népszerű, de azt hiszem, nagyon fontos. Benne van az anyagban, mégpedig kiemelt javaslatként, hogy a nem természettudományos kerettanterveket át kell vizsgálni abból a szempontból, hogy ezek a tantárgyak, továbbá más műveltségi tartalmakra szervezendő iskolai tevékenységi formák miképp építenek be saját konstrukciójukba természettudományos kompetenciafejlesztő mozzanatokat stb., stb., mondván, hogy ez egy kiemelt kulcskompetencia - mint az anyanyelv, a matematika meg sok minden más. Tehát jogos az a föltételezés - persze, ez már egy következtetés -, hogy minden tantárgy és ismeretkör esetében ezeket a kompetenciákat az adott lehetőségek között érvényesíteni kell. Most mi a problémám? Az, hogy nem tudjuk, hogy akik ezt leírták, mire gondoltak. Én tudom, hogy a bizottságban fizika, kémia stb. szakos, nagyon változatos és általam személyesen is sokra tartott kollégák csinálták. Nem tudok róla, hogy művészeti oktatással foglalkozó ember, az esztétikai műveltségi területet gondozó tanárok, történészek, társadalomtudományi tárgyakat tanítók ott nagy súllyal szerepeltek volna. Akkor ezt meg lehetett volna beszélni. Szerénységem - szerénytelenségem - is tiltja meg az időkeret is, hogy most elmondjam, mi van ma a történelemoktatásban. Az általam hetedikesek vagy tizenegyedikesek számára írott történelem és társadalomismereti tankönyvben hogyan próbálom érzékeltetni az emberi tudásnak a komplexitását, hogy a tudomány és a technika hogyan alakítja át mondjuk a művészeti látásmódot, a művészeti képeket például. Thomas Mann, József Attila, Madam Chauchat - és ezek benne vannak. De ha elmondom, akkor letorkoltok, hogy nem erre gondoltatok. Mert ez megvan. Számos könyvben megvan, és kellene bővíteni. Ha erről van szó, ez nagyon jó, ez kell. De ha arról van szó, hogy most megindul egy kampány, és a lobbisták - nem ti, azok a lobbisták, akiknek fogalmuk nincs, hogy mi van az irodalom- vagy történelemtanításban - elkezdik nyomni, hogy többet, még többet, még több technikatörténetet, tudománytörténetet! Lehet, hogy nem erről van szó, mert ez van. Tessék megnézni, hogy mennyi van! Vigyázni kell, hogy föl ne boruljanak az erőviszonyok. Miről van szó? Bekerült a hetedikes történelem tantervbe - nyilván a lobby nyomására -, a NAT 2007-be a katasztrófavédelem. Én most írtam egy hetedikes könyvet, meg lehet nézni, és írtam egy szerintem nagyon érdekes órát a katasztrófavédelemről. De vigyázni kell. Egyetlen félelmem van: ne legyen ebből kampány, mozgalom. Tisztelettel javaslom, hogy valamit ezzel csinálni kell. Van egy konkrét javaslatom is.

Mondhatnátok, hogy nem értek hozzá. De azt is meg kellene vizsgálni, hogy a természettudományos tantárgyak kerettanterveiben hogyan jelenik meg az esztétikum, hogyan érvényesül a történetiség mint általános rendező elv. Azt hiszem, értitek, miről beszélek. Ezek kikoptak. De akkor ez is kerüljön be, mert jobban értelmezhető, és eltűnik az a veszély, amitől félek, hogy itt valami kampány lesz, jön a lobby. Tegyetek bele még tíz tudománytörténeti órát, amivel az ellenkező hatást is el lehet érni.

Nagyon kérem, hogy valami ilyen módosítás történjék, hogy meg tudjam szavazni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mihály Ottó!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Igyekszem nagyon rövid lenni. Úgy gondolom, ha tartalmi értelemben kezdünk el ezekkel a problémákkal foglalkozni, ehhez az kell, hogy műhelyekben leüljünk, és napokon-heteken keresztül végigbeszéljük ezeket a dolgokat.

Az OKNT annyit tehet szerintem ebben a dologban, hogy körülbelül belövi azt a szintjét a problémakezelésnek, ami alapján javaslatot tud tenni, és egyetértek azzal, hogy elsősorban a miniszternek, ha úgy tetszik, rajta keresztül a központi szakmai irányításnak, a tekintetben, hogy milyen lépéseket lát esetleg szükségesnek ebben a dologban.

E tekintetben az a nehéz dolog, hogy számomra ez az anyag megszavazható. Ha úgy tekintem ezt a dolgot, hogy ebben olyan szinten kezelődnek a problémák - egy-két mondatot kivéve -, amelyekből következhetnek feladatsorok, amelyek közben korrigálódnak azok a dolgok, amelyeket feltételezhetek, mint rossz irányt. Egyetértek például azzal, amit mondtál, de azt gondolom, ha ezeket elkezdik kerettantervekben csinálni, a folyamatban korrigálódniuk kell, mert végigmenni egy kerettantervi jóváhagyáson. Én tehát egyetértek, isten mentsen, hogy valamilyen kampányszerűség érvényesüljön, mert az ezekben a dolgokban, tartalomtól függetlenül, mindig tragikus. Abban a pillanatban az van, hogy ennyi darab legyen benne még ebből meg abból, és abban a pillanatban vége van.

Ezért számomra ez az anyag megszavazható - ezt hangsúlyozom. Nem azt jelenti, hogy eközben borzasztóan nagy mértékben nem értek például egyet azzal, amit leírt Horn Gyuri. Ha arról lenne szó, hogy nekem csinálni kell ezt a dolgot, akkor azt csinálnám, azt értelmezném, hogy ez a dolog arról szól. Ez azért is fontos, mert hagy interpretációs lehetőségeket, és ezt nagyon fontosnak gondolom. Mert aki ma azt állítja, hogy tényleg tudja, most pontosan mit kell tennie, és ezt szépen levezeti, megcsináltatja, és ezen túl rendben lesz, a tanulók igen széles rétegei számára hatékony lesz a magyar természettudományos oktatás, azt képtelenségnek érzem. Nem erről szól a történet, ez egészen biztos.

De ha a konkrét teendőknél részt vennék, azt követném inkább, amit Gyuri írt le.

Van egy nagyon fontos dolog. Úgy gondolom, ez az anyag most már nem irritál, mert a helyzetelemzése arra a szintre zsugorodott, amelyen az ember azt mondja, hogy ezt tulajdonképpen bármiről el lehet mondani, ami a magyar közoktatásban létezik. A következtetései már nem ebből a helyzetelemzésből fakadnak, hanem egyszerűen azokból az érzésekből, véleményekből, beállítódásokból, amelyeket - merném mondani - egyfelől a felsőoktatás élez, másfelől egy bizonyos szakma bizonyos képviselői éleznek ebben a dologban. De ez fontos, nem is iróniával mondom, mert nagyon fontos tényezője a fejlesztésnek. Ebből fakadnak az adott javaslatok.

Ezeknek a javaslatoknak egy jelentős részéről azt szeretném mondani, hogy minden területre érvényesek. Én holnap összehozok egy csoportot, akik a humán tudományterületen dolgoznak, és ugyanezt fogják kérni. Elmondják, mennyivel több terhelésük van, mint a tényleges óraszám, mennyire kellene nekik asszisztens ehhez a dologhoz, mennyire kellene, hogy kollégiumi férőhely, meg plusz javadalmazás, meg minden... Ugyanez fog ömleni ebben a dologban. De akik ezen a területen dolgoznak, akiknek ez a szakmai felelősségük, azoknak van egy lobbikényszerük is ebben a dologban: írják le, csinálják!

Amit nagyon kétségesnek érzek, hogy mindenképpen kellene az OKNT-nek a legelső bekezdésben rögzítenie, amit Gyuri is mondott, hogy itt kiemelődik valami, amit nem lehet kiemelni. Itt ez a dolog beleágyazódik a magyar közoktatás általános problémáiba, másfelől pedig tényleg úgy gondolom, hogy ezt a mondatot azért cizellálni kellene, mert nem mondtuk meg, mi az, hogy hatékony. Ezt az első tételt valahogy cizellálni kellene, kedves kollégáim. Ez így - most magunk közt szólva - nem igaz. Ilyet nem lehet állítani, mert nem felel meg semmilyen ténynek ez a dolog. Ez egy érzékelése valaminek a felsőoktatási képzők oldaláról, hogy oda már milyen gyenge stb. jut be. Akkor viszont tessék készíteni egy anyagot a felsőoktatásról, a képzésről, hogy a képzés mit csinál! Mert ez egy nagyon izgalmas anyag, és én értem, hogy az OKNT-nek ez a területe, de engem borzasztóan irritál, hogy ebben egy szó

sincs arról, mi a csodát csinálnak a képzők az alatt a négy-öt év alatt, amely alatt a kezükben vannak azok, akikből tanárok lesznek. Mert legalább olyan mértékben felelősek azért, hogy nem tudnak tanítani, hogy e miatt a tanulók nem akarnak tanulni, vagy nincs kedvük tanulni. Én értem, hogy ez a közoktatásról szól, tehát tévedés ne legyen. De ha az egész problémátömeget nézem, e nélkül számomra nem értelmezhető ez a dolog. Azt kérem tehát, hogy ezt cizelláljuk.

És van egy másik ez egy személyes dolog: az utolsó javaslat, a 10. számú, a szervezet. Tudják a kollégák, erőteljesen támogattam, amikor a tehetséggel kapcsolatban megjelent egy ilyen elképzelés. De a tehetség problémája egy valamennyi területet átszövő, az egész rendszert horizontálisan átító necc, amelyhez érdemes telepíteni valami olyasmit, ami valamilyen program mentén, indikátorok mentén folyamatosan méri, hogy mi történik ebben az országban. Attól félek, hogy ez megalapozza a következő tizenkét ilyen szervezetet, és ez ugyanolyan értékes lesz, ugyanannyit fog használni ebben a rendszerben, mint az államreform-bizottság. A rendszerből kitett, senki által nem kezelt intézmény volt, amely nincsen benne az államigazgatási rendszerben, ennek következtében akkor tűnik el, amikor akarják, akkor szűnik meg, amikor akarják, amit mond, úgy kezelik, ahogy akarják. Ez egy tipikusan olyan dolog, aminek nincs értelme, de elkezd szaporodni, és a következő időszakban legalább még tíz-tizenkét ilyen szervezet létrehozására fogunk javaslatokat kapni. Ez nem jó irány.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: További hozzászólás? Szabados úr!

DR. SZABADOS LAJOS: A múltkor én támogattam az anyagot, elismeréssel szóltam a bizottság munkájáról. Most is ugyanezt fogom tenni, de sajnálom, hogy a kötelező érettségi kimaradt - ezt csak tényként közlöm.

A másik dolog, ami megragadott engem, hogy Vass Vilmos szájából furcsa volt hallani az általa nem ismert fogalmat, hogy „felső tagozat”. Mi az, hogy felső tagozat, NAT-főszerkesztő uram? Van ilyen, hogy felső tagozat? Szerintetek nincs.

A következő, hogy a könyvbe belepillantva szeretném elmondani, hogy az 1995-ös adatok a 78-as és kicsit átszerkesztett tantervből fakadnak, a többiek már mind a NAT-ból. És tudjuk, a 78-as tantervnek az volt a legnagyobb baja, annyi ismeretet akart feldolgozni, hogy nem maradt ideje az alkalmazásra sem a pedagógusnak, sem a gyerekeknek. Én most úgy érzem, hogy a 2007-es tantervben, a NAT-ban átestünk a ló másik oldalára: ismeretekkel nem foglalkozunk, azt mondjuk, csak kompetenciákkal. Tehát a felmérés eredményénél ezt is figyelembe kell venni, hogy két különböző tantervből dolgoztunk.

Megmondom őszintén, nagyon sok felmérést végeztem, ezért jó, meg kell nézni, csak arra nagyon vigyázzunk, hogy túlságosan nagy jelentőséget ne tulajdonítsunk ennek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Azt javaslom a további hozzászólások előtt, hogy ne térjünk át most - annak alapján, hogy bepillantottunk egy kötetbe, amit három perccel ezelőtt kaptunk meg - ennek a kötetnek akár dicséretére, akár kritikájára, mert nem vagyunk rá felkészültek.

A másik egy kérdés, mielőtt ezt a napirendi pontot lezárnánk: milyen igényű OKNT-javaslatot teszünk, és kinek. Azért kellene ezt eldöntenünk, mert a javaslatok a lágy és a... *(Dr. Kertész János jelzésére:)* Akkor én itt abba is hagyom, mert ezt szeretnéd mondani. Tisztázzuk ezt!

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Először ehhez a kérdéshez szeretnék hozzászólni. Amikor a bizottság a munkáját végezte, az lebegett a szeme előtt, hogy egy olyan javaslatrendszer dolgozzon ki, amit az OKNT el tud fogadni, támogatni tud, és ez a miniszter elé kerül. Az OKNT a miniszter tanácsadó testülete, és ilyenformán erre joga van. És hogyha mögé áll, ez egy erős javaslat, és a miniszter nem térhet ki az elől, hogy reagáljon erre a javaslatrendszerre.

Azt is gondolom, remélem, hogy amennyiben az OKNT valóban mögé áll ennek a javaslatrendszernek, módja lesz arra is, hogy számon kérje a miniszteren, hogy történjék valami ebben az ügyben. A javaslatrendszer első számú címzettjének a minisztert gondolom tehát. De nagy jelentőséget tulajdonítanak annak is, hogy nyilvánosságot kapjon ez a javaslatrendszer. Egyrészt azért, ami el is hangzott, hogy a tanárokat is mozgósítani kell, a nélkül nem lehet lebonyolítani, hogy a szereplők ne érezzék át a fontosságát, és ne tudjanak azonosulni vele.

Másrészt a tanárok-szülők-diákok közösségének is van egy nyomásgyakorló ereje, és ez együtt talán elvezet oda, hogy ténylegesen történik valami ezen a téren.

Ehhez a kérdéshez ezt szerettem volna hozzáfűzni, de itt megállok. Majd reagálni szeretnék az elhangzottakra, de talán ennek a kérdésnek a diskusziója után.

ELNÖK: Hálásan fogadom, hogy itt félbeszakítottál, mert körülbelül innentől tudjuk a reagálásaidat is majd értékelni. Ez világos, tiéd a szó továbbra is.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Szeretnék nagyon gyorsan végigmenni a hozzászólásokon.

Horn Gyuri a tőle megszokott őszinteséggel mondta el a véleményét. Nem lep meg, hogy vannak rossz érzések. Aki végzett már ilyen munkát, hogy össze kell hozni egy kompromisszumot, az tudja, hogy ez mindig ilyen, hogy a végén mindenkiben maradnak rossz érzések - „én nem így csináltam volna”, „én ezt még belevettem volna” -, és nagyon agy dolog, hogy ennek ellenére mindannyian támogatni tudjuk ezt az anyagot.

Egy konkrét megjegyzésem is lenne, mert voltak olyan reakciók is, hogy így kellene csinálni, meg úgy kellene csinálni. Teljesen világos, valamennyiünk fejében élnek ideálok, amelyek nem valamiféle gőzös, hanem jól megalapozott tudományos és tapasztalati háttérrel kialakított ideálok, amik felé szeretnénk, ha a közoktatás elmenne. De azt gondolom, hogyha azt szeretnénk, hogy belátható időn belül - most a közoktatási skálát kell figyelembe venni, amin a legkisebb egység valami négy év - elmozdulás legyen, nem volna helyes, hogyha azonnal az ideálokhoz kötnénk - és ez magyarázza, hogy miért ezt az utat, a kis lépések taktikáját járjuk.

Karlovitz kolléga díjfelajánlásának nagyon örülök. Ha szabad egy kis korrekciót kérnem: ez ne az integrált, hanem az integrált szemléletű természettudományos tankönyvekre vonatkozzék. Ez egy finom distinkció, amiről nagyon sokat vitatkoztunk.

Trencsényi kolléga és Horn Gyuri is mondta, hogy való igaz, mindenki tudja, hogy a közoktatás rettenetesen bonyolult rendszer, ha ennek kiragadjuk egy részét, ezt valójában nem is lehetne. Ezer sebből vérezik az egész közoktatás, nagyon sok mindent kellene javítani. Miért vesszük mégis a bátorságot, hogy hangoztatjuk, hogy itt valamit most gyorsan kell tenni? Azt gondolom, ez nem egyszerűen azért van, mert mi voltunk azok, akik lobbyt alakítottunk és nyomást gyakorlunk - egyébként semmiféle nyomásgyakorlási eszközünk nincs azon túl, hogy írunk egy levelet. Egyszerűen arról van szó, és ezek a tünetek, amikről az elején beszámoltam, igazolják ezt, hogy ez a terület a kimenet szempontjából nagyon fontos, fontosabb, mint más. Lehet, hogy ez érdekeket sért, lehet, hogy sokan úgy fogják gondolni, hogy a művészeti nevelés ugyanilyen fontos - és természetesen az ember egysége, a diákok szempontjából, az egységes személyiség szempontjából tökéletesen igaz ez. Kétségtelen. De a nemzet haladása szempontjából ez nem így van. Ott preferenciákra van szükség. Vannak pillanatok, amikor bizonyos dolgok fontosabbak, mint más dolgok. Nem gondolom tehát,

hogy most gyorsan tizenkét ilyen bizottságot kellene alakítani. El kell dönteni - és ez a kormányzat feladata, ha nem tudja eldönteni, nem jól csinálja -, hogy ez most tényleg egy preferenciát jelentő terület, itt kell valamit csinálni. Ha ezt nem dönti el a kormányzat, akkor az egészet megette a fene, akkor nem lesz belőle semmi. Tudomásul kell venni, hogy erőket kell ide összpontosítani.

Kicsit ugrálok, hogy másnak is válaszoljak. Ez arra vonatkozott, ami többször elhangzott, hogy miért emeljük ki a természettudományt.

Volt egy konkrét szövegmódosítási javaslat is. Én ezt minden további nélkül el tudom fogadni. Azt javasolnám, hogy a második oldal első bekezdésének végéhez, ahol az van, hogy kiemelten fontos szerepe van a megújulási folyamatban a szakmai irányításnak és az ellenőrzésnek, tegyünk még egy mondatot, hogy „ehhez a feltételek megteremtése kormányzati feladat”. Jó lesz így ez a mondat, Laci?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kiemelt szerepe van a szakmai irányításnak, az ellenőrzésnek és a támogató környezet megteremtésének. Ez nem azonos azzal.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Akkor ezt. Jegyzőkönyvbe vétetik ez, hogy ez a mondat a konkrét javaslat?

Akkor menjünk tovább! Tas is konkrét javaslatot tett. Ezt is elfogadhatónak tartom, annál is inkább, mert pontosan így képzeljük, akkor meg miért ne írjuk le? Az első vastag betűs rész után úgy szól, hogy új kerettantervekben, összehangolt tantárgyi koncentráció révén valósuljon meg a természettudományos tantárgyak tananyagának integrált szemléletű modernizációja, és készüljenek megfelelő, korszerű módszertani kultúrát tükröző tankönyvek, módszertani segédanyagok, programcsomagok. Ide lehetne azt a mondatot beiktatni, amit Tas mondott, hogy négyéves perióduson belül. Ennyit kell csak hozzáfűzni az utolsó mondathoz. Rendben?

DR. SZEBEDY TAS: Ha ennek nincs finanszírozási háttere, akkor ez egy sovány óhaj marad.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: A finanszírozási háttér szerepel a 9. pontban.

DR. SZEBEDY TAS: Kormányzati feladat, hogy meglegyen, különben csak óhaj.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Vass Vilmos kiegészítéseket javasolt a helyzetelemzéshez. A helyzetelemzést lehet csiszolni, és hogyha készül belőle egy kiadvány, azon el lehet kezdeni dolgozni, de őszintén szólva mi most már szeretnénk mással is foglalkozni. Én azon nem kívánok változtatni. Ha van egy ilyen felkérés, hogy legyen egy tanulmány, akkor ki lehet egészíteni, ezzel egyetértek, de azt csatoltuk, ahogy van, mellékléként ehhez az anyaghoz.

Tökéletesen igaz, hogy a tanítás mindennek a kulcsa, abszolút egyetértek, hogy csodákra nem lehet számítani. Az írók írnak néhány jó tankönyvet, meg készül egy-két kerettanterv. Ezért helyezünk nagyon nagy hangsúlyt arra, hogy a tanártovábbképzést át kell alakítani, hogy motiválni kell a tanárokat, tehát programokra van szükség a tanárok számára és ehhez megfelelő anyagi bázist teremteni. Tehát van erre valami elképzelés ebben az anyagban is. Világos, hogy a tanárképzést a felsőoktatásnak is meg kell változtatnia - ezzel nincs vitánk, ez természetes. Hogy pillanatnyilag a fizikatanár-képzésben ez föl se merül, mert nincs hallgató, az egy figyelemre méltó kérdés.

Ez megint csak aláhúzza azt a problémát, hogy miért kell kiemelten foglalkozni ezzel a területtel. Vannak speciális problémák, amelyek ezt indokolják, nemcsak a versenyképesség, hanem például a tanárgeneráció kiesése is.

Závodszy kollégának volt néhány megjegyzése az érettségivel kapcsolatban. Erre nem kívánok reagálni, mert először is úgylis egyetértünk, másodsor pedig nem tárgya a mostani diszkuszióknak.

Úgy gondolom, maga az eredeti anyag is azt a szemléletet tükrözi, hogy ezeket a gazdasági, társadalmi vonatkozásokat igenis be kell integrálni a természettudományos oktatásba. Szó van erről ebben az anyagban. Semmi kifogásom nincs egy olyan változtatással szemben, hogy annak a bekezdésnek a végére - ez a 3. pont - írjunk egy olyan mondatot, hogy ugyanakkor a természettudományos tárgyakban is meg kell jeleníteni a társadalmi, esztétikai, kulturális értékeket. *(Dr. Závodszy Géza: Társadalomtudományi, történeti, esztétikai műveltség.)* Kérem, hogy a megfelelő szakkifejezéssel segíts, Laci!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A kulcskompetenciák érvényesítése kölcsönösen, minden műveltségi terület kerettanterveiben elvárando. Valahogy így. mert amit nevesítesz, ez a kulcskompetenciákban meg van jelenítve. A természettudományos is, hiszen azért fogadtuk el a NAT-ot, hogy ez a struktúra végre meglegyen.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Van valakinek javaslata arra...

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Én azért javaslom, hogy itt konkrétan jelenjék meg, mert az esztétikum egy általános kategória. A történetiség is.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kulcskompetenciák a NAT-ban.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Mi volna, ha azt mondanánk, ugyanakkor a természettudományos tárgyakban is meg kell jeleníteni az esztétikai kulcskompetenciákat?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ilyen nincs.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: De, van! A kilencedik kulcskompetencia a Nemzeti alaptantervben. Ezért élek még, mert benne van!

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Akkor ide egy mondatot kérnék, ebben a szellemben, mert biztos nem tudom a megfelelő szakkifejezést.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: A lényeg, hogy konkrétan jelenjék meg.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Akkor ezzel megvolnánk. Ottónak a kérdésére lényegében közben válaszolni próbáltam.

Szabados kolléga tett még hitet újfent a kötelező érettségi mellett, de ez megint egy olyan dolog, amivel nem kívánunk itt foglalkozni. Zárójelben hozzáteszem, bár nem tartozik a vitához, hogy a Rektori Konferencia által elfogadott anyagban benne van, az Akadémia Közoktatási Elnöki Bizottságában is. Ez egy csata lesz. Az érettségi bizottság nyilván mindig el fogja mondani a magáét. Ez csak információ, nem tartozik ide szorosán.

Azt remélem, hogy mindenkinek válaszoltam.

Még egyszer megismétlem a kérésemet, hogy támogassa a tanács ezt a javaslatot.

ELNÖK: Brassói úr kért szót.

BRASSÓI SÁNDOR: Csak egy pontosítás. Amennyiben majd a minisztérium megkapja az ajánlást, van egy pont, amit én egy kicsit nehezen tudok értelmezni. Ez pedig a

második bekezdés harmadik mondata. Ez úgy hangzik, hogy a jelentés, valamint az arról szóló vita jegyzőkönyve javaslataink mellékletét képezi. Elképzelem, hogy megkapja a minisztérium ezt, ami itt van, plusz a jegyzőkönyveket és a mellékleteket. Az eredeti anyag, ha jól tudom, nem lett elfogadva. Abban szerepelt például, hogy legyen érettségi.

Én azt javaslom, hogy a mellékletek csatolását nem kellene ennek a részeként tekinteni. Itt egy olyan dolog született, amiben konszenzus van. Az anyag tartalmáról, ha jól láttam, eddig az OKNT nem szavazott. A két dolog ráadásul sok ponton ellentmond egymásnak. Én nem fogom tudni értelmezni, hogy ebben nem szerepel érettségi, az anyagban meg igen - meg sok minden másként van megfogalmazva. Nem tudom, világos-e, amit mondok. Itt egy abszolút inkoherens dolog van.

Azt javasolnám, hogy aki számára hozzáférhető, tekintse meg, egyébként pedig ez az OKNT javaslata.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Én nem így látom - de ez nyilván a tanács dolga, hogy hogy dönt. Én úgy látom, a tanács olyan határozatot hozott, hogy ezen anyagok alapján kell ezt a javaslatrendszerrel kidolgozni. Ez persze benne van a preambulumban. Ez olyan, mint egy referencia egy dolgozatban, hogy ezt tessék megnézni. A vitából kiderül, hogy nem fogadta el, ezért mindkettő, nemcsak a jelentés az alapja. A vita is.

BRASSÓI SÁNDOR: Ez a dolog úgy hangzik, hogy a jelentés, valamint az arról szóló vita jegyzőkönyve javaslatunk mellékletét képezi. Egy jogszabályban a melléklet a jogszabály maga.

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Akkor referenciaként fogjuk fel.

BRASSÓI SÁNDOR: Az anyag melléklete tájékoztatás...

DR. KERTÉSZ JÁNOS: Így gondoltuk.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Csak azt akartam mondani, hogy az OKNT ezt fogadta el. *(Közbeszólásra:)* Ezt fogadja el. Ez az, ami az OKNT-é. Az archívumban meg hozzáférhetőségem meg tájékoztatásként csatoljam hozzá, az egy dolog, de nem lehet része ennek, mert nem fogadta el.

ELNÖK: Brassói úr, korrekt zárása volna-e a mai vitának, ha úgy foglalnám össze, hogy az OKNT megtárgyalta ezt a javaslatot, elfogadta, és néhány korrekciót, illetve kiegészítést fűzött hozzá? Kérése az, hogy ezeknek az érvényesítése ebben a szövegben valami módon-formában jelenjék meg. Voltak nem teljesen simuló észrevételek és olyan kiegészítések is, amelyek bizonyos korrekciókat igényelnek.

HORN GYÖRGY: Elnök úr, hadd javasoljak valamit szövegszerűen! Az előterjesztő elfogadta, van egy végleges szövegünk. Szerintem azt kell föltenni kérdésként, hogy igen vagy nem. Van egy szövegünk, és van hozzá - mindegy, hogy mit írunk be, de ezt nem közösen kellene elfogadni, hanem az érintettek megírják. Ezt a szöveget, az itt elhangzott korrekciókkal elfogadjuk-e?

ELNÖK: Nekem ez már azt jelenti, amit én próbáltam mondani, hogy az itt elhangzott korrekciókkal - mert nem a levegőbe beszéltünk csupán, ez azt jelenti.

Ebben az értelemben teszem föl szavazásra a kérdést: az OKNT az itt szereplő javaslatot, a vitában elhangzott korrekciókkal elfogadta. Aki ezzel egyetért, tegye fel a kezét! *(Szavazás.)* Volt-e ellenszavazat? *(Nem.)* Volt-e tartózkodás? *(Nem.)*

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Egy kérésem lenne. Azt mondta Kertész úr, hogy jó lenne nyilvánosságra hozni a jelentést és a javaslatokat is. Amennyiben nyilvánosságra hozzák - nem tudom, milyen formában - a jelentést, azokat a korrekciókat és ellenvetéseket, amelyeket elmondtunk az elmúlt alkalommal, és ma is elhangzott ilyen, több esetben is, vegyék figyelembe, vagy nagyon határozottan legyen elkülönítve, hogy az nem egy OKNT-szöveg. És helyezzenek egy kicsit nagyobb hangsúlyt az alsó tagozatra, ha ott minden jó.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor ezt a napirendet lezártuk.

DR. CSERMELY PÉTER: Egyetlen kérésem lenne az előterjesztők nevében. Az OKNT véleményét, illetve most már állásfoglalását képviselni is kell különböző fórumokon. Tudomásom van arról, hogy például februárra a Debreceni Egyetem összehívott egy ilyen természettudományi képzéssel kapcsolatos konferenciát. Arra szeretnék felhatalmazást kérni az OKNT-től, hogy a bizottság két társelnöke megtehesse ezt, tehát képviselhesse, ne csak az OKNT elnöke, alelnöke és nyilván más tagjai.

ELNÖK: Magától értetődik. Köszönjük az előterjesztést. Mielőtt Aáry-Tamás Lajosnak átadnám a szót, tartsunk tíz perc szünetet!

(Szünet: 12.33 - 12.48)

ELNÖK: Ha helyet foglaltunk, Aáry-Tamás Lajos urat kérem, hogy vezesse elő a napirendet.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Elnök Úr, nagyon szépen köszönöm a tanácsnak a lehetőséget, hogy a beszámolómról, az éves tevékenységről néhány szót szólhatok. Kollégáim tájékoztattak arról, hogy a beszámolót korábban megkapták, sőt, vita, beszélgetés is volt róla, ezért igyekszem a napirendet két részre osztani. Az egyik: néhány szót szólnék az elmúlt évi tevékenységről, a beszámolóról, és ha megengedik, egy jövőbeli tervről, az iskolai erőszak visszaszorítását célzó nagy vizsgálatról is tájékoztatást adnék önöknek, illetve ezzel kapcsolatban lesz a tanács felé egy kérésem.

Ha röviden kell a beszámolót, illetve az elmúlt esztendőt jellemezni, azt kell mondanom, nagy változás a korábbi évekhez képest nem volt. Aki látta a korábbi beszámolóimat, jól észrevehető, hogy a struktúrája nem változik, a különböző ügýtípusok feldolgozása sem változik. Azt látni, hogy egyrészt nincs új a nap alatt, másrészt valószínűleg az elmúlt kilenc esztendő, amióta az oktatási jogok biztos a vagyok, létrehozta azokat a nagy elemeket, amelyeket mi vizsgálunk, csak néha, egy-egy különleges ügy kapcsán van eltérés a korábbiaktól. A 2007. esztendőben és 2008-ban sem volt eltérés, egy kivétellel: 2008-ban ez maga az iskolai erőszak.

Ha a két nagy területet vesszük szemügyre, a közoktatást és a felsőoktatást, az elmúlt kilenc év alatt nem változott, hogy az ügyeink körülbelül kétharmada érkezett a közoktatásból, egyharmada érkezett a felsőoktatásból.

Sokak számára ismertek azok az ügycsoportok, amelyekkel foglalkoztunk: a személyes szabadságjogok, a tanszabadság, az értékelés, minősítés kérdésköre a közoktatáson belül, illetve minden évben külön fejezetet szentelünk a sajátos nevelési igényű gyermekek

helyzetének - én őket tartom a legkiszolgáltatottabbnak a közoktatásban. Nem sajnálatból mondom ezt a mondatot, hanem azért, mert úgy látom, az ő esetükben az információ, a jogszabályok ismerete és a hatóságok segítőkészsége hihetetlen jelentőséggel bír, illetve, ha az információkat elhallgatják, ha a hatóságok nem segítőkészek, akkor az ő kiszolgáltatottságuk hatványozottan növekszik.

A következő évben Szabó Máté országgyűlési biztossal közösen szeretnénk a fogyatékkal élők ügyére fókuszálni. Én onnan érkeztem, az országgyűlési biztosok hivatalából, Szabó Máté pedig tanárom volt, illetve Bibó-kollégistaként elhívtam a kollégiumba szemináriumot tartani, onnan datálódik a mi jó kapcsolatunk. Most egy másik szinten újra kezdődik. Nagyon jó szakmai együttműködést alakítunk ki. A fogyatékkal élő állampolgárok jogainak védelme az egyik, és majd az iskolai erőszaknál kitérek rá, melyik a másik. Hál'istennek, nagyon jó emberi és szakmai kapcsolat alakult ki a két intézmény között, és úgy néz ki, hogy az adatvédelmi biztossal is - vele kolléga voltam a kilencvenes évek közepén az ombudsmani hivatalban -, illetve a kisebbségi ombudsmani tevékenységem kapcsán a kisebbségi ombudsmannal is folyamatos az együttműködés - ott meg a volt kollégáim vannak, akikkel stábon belül az együttműködést ki lehet alakítani.

A felsőoktatás területén ugyanazt látni: a bekerüléstől a diploma megszerzéséig van egy skála, ahol a panaszok fellelhetők. A felvételi rendszer folyamatosan nekünk munkát adó terület, a tanulmányi és vizsgaügyek egy olyan szelet, amin azt látom, hogy nem változott, tehát az egyetemeken belül ilyen típusú konfliktusok valószínűleg mindig lesznek: módosulnak a szabályzatok, néha nem megfelelő napon adnak vizsgát, nem megfelelő számú vizsgát, nem megfelelő a bizottság összetétele - de ezek nem kirívó súlyúak, és az esetek nagy többségében könnyen rendezhetők. Volt korábban egy nagy ügycsoport, ez pedig a fizetési kötelezettség, a költségtérítés, illetve a diákoktól szedhető díjak és egyéb költségek kérdésköre. Ez nagyon érzékenyen érintette a diákokat. Volt néhány kiemelkedő ügy: emlékeznek rá, 2005-ben Havas Henrik médiaiskolája volt az egyik, illetve volt még néhány felsőoktatási intézmény. Ez volt az az ajánlásom, amit nem fogadtak el. A Szegedi Egyetem esetében egymilliárd forint körüli összegről volt szó, ami peresíthető lett volna. Miközben az egyetemi vezetők az irodámban elismerték, hogy van felelősség, azt mondták, kifelé ezt sosem fogják elismerni, mert nem merik kockáztatni a pénzüket.

Ha kicsit visszanyúlok az összes ügyhöz, és elemzem a hozzánk érkezett jelzéseket, panaszokat, akkor feltétlenül látni kell, hogy nagyon sokan keresnek bennünket úgy, hogy még nem történt velük jogsértés, vagy még nem tudják pontosan. Ezért kérdeznak. Mert az emberek tájékozódási vágya jól érzékelhető a hozzánk fordulásban: e-mailen, telefonon, személyesen kérdeznak, keresik az igazukat, a válaszokat, jogszabályokban kutakodnának. Ebben egy kicsit gyorsabbak és ügyesebbek a diákok, kevésbé gyorsak, kevésbé ügyesek a tanárok - őket néha nehéz eljuttatni a megfelelő információhoz, de nem lehetetlen. Azt látni, hogy a kérdések özöne érkezik hozzánk.

Évekkel ezelőtt tájékoztattam az OKNT-t, főleg a diákoktól érkező kérdések kapcsán együttműködési megállapodást kötöttem egy civil szervezettel, akik a diakjog.hu honlapot működtetik. Nagyon komolyan vesznek bennünket a diákok, e-maileket írnak, amelyekre gyors választ várnak. Ők nagyon gyorsan, ingyen elküldték, és azt gondolják, hogy én percekben belül ugyanezt meg tudom válaszolni. És miközben az elektronikus ügyintézésünket föl tudtuk fejleszteni addig, hogy az komoly, hiteles, vállalható, azért nem loholunk, nem azonnali kérdésekre azonnali válaszokat fogalmazunk meg, ennél komolyabban vesszük magunkat. A civil szervezet azt vállalja, hogy nagyon sok kérdést a mi tapasztalatunk, az ő tapasztalataik alapján előre összegyűjtöttünk, ezek kereshetők, illetve az ezen túli kérdéseket három munkanapon belül megválaszolják. Ha bármiben megakadnak, akkor azonnal velünk konzultálnak. Ez havonta bruttó százezer forint, a százezer forinttal viszont kiváltom

körülbelül három köztisztviselő munkáját, ami akkor volna szükséges, ha én fejléces papíron, pecséttel, a megfelelő bürokráciával válaszolnék.

A költségekről még annyit - lehet, ezzel kellett volna kezdeni -, hogy a hivatal szakmai költségvetése ebben az évben 16 millió forint, a tavalyi évben 19 millió forint volt - csak hogy egy skálát adjak, 2000. volt az első teljes év, akkor 40 millió forint volt. Kíváncsi vagyok, hogy jövőre mennyi lesz. Bár bizonyára valamivel több, merthogy az iskolai erőszak vizsgálatára a miniszter úr átcsoportosított az államtitkáraitól 10 millió forintot az én költségvetésembe. Úgyhogy, ha eddig nem kedveltek nagyon az államtitkárok, most biztosan még kevésbé kedvelnek, hogy így év vége előtt az utolsó maradékaikat átcsoportosítják - de ez legyen az ő bajuk.

Visszatérve, hogy érkeznek a tájékozódást jelző e-mailek, megkeresések, egyre inkább látni, hogy az oktatási szereplők elkezdtek éles vitákat folytatni az oktatásról. Ma már nagyon sokakat foglalkoztat az oktatás. Egészen más típusúnak látom ma a kérdésfelvetéseket, mint nyolc vagy kilenc évvel ezelőtt. Akkor szinte csak a saját kicsi ügyekben kérdeztek, ma már az egész iskola léte, az iskolaszervezet, az összevonások, a bezárások ügyében - miközben természetesen a saját ügyükről beszélnek, elkezdték ezt a vitát kiszélesíteni. Az a tapasztalatom, hogy egyre többen egyre többet vitáznak az oktatásról, egyre többen érzik úgy, hogy ez egy befektetés, nem kevés, forintban is kimutatható befektetés, és azt szeretnék, hogy ha a helyi vagy központi döntések ezeket a befektetéseket legalábbis nem veszélyeztetnék, még inkább, lehetőség szerint támogatnák. Én azt látom, hogy ez a társadalmi nevezett vita talán csíráiban nagyon sok helyen föllelhető. Úgy érzem, hogy egy szinttel följebb kerülhet rövidesen, tehát egyre több ember egyre több fórumot fog kihasználni arra, hogy az oktatásról beszéljen - aminek én nagyon örülök, mert az egyik legfontosabb közügyünknek tekintem az oktatást, amely Magyarország második legnagyobb társadalmi alrendszere, közpénzekből működtetett közszolgáltatás, amibe kötelezően lépnek be az emberek, tehát nem is kerülhetik meg az ezzel kapcsolatos vitát. Egyre többen érzik úgy, hogy a vita közpolitikai. Főleg szülők és diákok nem riadnak már meg attól, hogy ez politikai természetű vita, miközben még mindig érezhető egyfajta averzió, hogy hagyjuk az oktatáson kívül a politikát. Meggyőződésem, hogy nem lehet: az oktatás maga egy közpolitikai vitatéma, és ennek megfelelően nem arról kell beszélni, hogy a politikai elitünk milyen vitát folytat, mert az a politikának csak egy szegmense, valószínűleg a kisebbik, bár fontos, és ügyesen megvezetnek bennünket a kommunikációval, de ez nem kizárólagos politika.

Azt látni a hozzánk érkezett jelzésekből - nem véletlenül említettem a politikai kommunikációt, többször el szoktam mondani -, hogy olyan erős a politikai nyomás az oktatás szférájára, hogy igen fontos kérdésekben sem veszik elő a szabályokat, megnézni, vajon az a törvény, ami a közoktatásra vonatkozik, mit is mond. Klasszikus példa: az egyik általános iskolában voltam nem olyan rég egy nevelőtestületi értekezleten, és megkérdeztem tőlük, hogy az általános iskola alsó tagozatán hogy kell értékelni. Közfelkiáltással mondták, hogy szövegesen. Ez van a törvényben? - kérdeztem. Persze, ez egy kötelező értékelési mód. Nem igaz. A törvényben „szövegesen is lehet értékelni” kitétel van. Azok, akik megnézték jól a szabályt, és nem is alkalmazták a szöveges értékelést, csak akkor, ha korábban számukra tradíció volt, többnyire az egyházi intézmények. Ők mindig úgy nézik a jogszabályt, hogy vajon az rájuk is vonatkozik-e, vagy van-e alóla kivétel. Csak azt akarom ezzel illusztrálni, hogy a politikai kommunikáció olyan erős tud lenni egy-egy kérdésben, hogy egész nevelőtestületek hisznek a híradóban, hisznek abban, amit az újságban olvastak, vagy az igazgatójuk volt egy értekezleten, és úgy jött haza, hogy a minisztérium államtitkára diktálta nekünk, így első kézből tudjuk az igazságot. Az őket érintő legfontosabb ügyekben is trendiek akarnak lenni, vagy meg akarnak felelni valamiféle sodrásnak - pedig a jogszabály ismerete, elolvasása igazi alternatívát jelenthetne: ők döntenek el, hogy akarják-e vagy sem, nem nyomásként érzékelik. Miközben a szöveges értékelés bevezetés bevezetésekor mindenki

szidta a szöveges értékelést, senki nem értett vele egyet, de nem nézték meg, vajon szükség van-e arra, hogy ezt egyáltalán bevezessék.

Ilyen nagy oktatáspolitikai ügyeknél jól tetten érhető, hogy az erős kommunikáció a jog szabályát is legyengíti. Én ezt jogvédőként kifejezetten sajnálom.

Ha megengedik, elmondanám, miért gondoltam úgy, hogy az iskolai erőszak visszaszorítása érdekében egy klasszikus ombudsmani vizsgálatot kezdeményezek. Az elmúlt időszakban jól lehetett látni, hogy az ügy a közvélemény érdeklődésének középpontjába került, de ez önmagában nem elégséges ahhoz, hogy vizsgálatot indítsak. Azt kellett érezkelni, hogy hihetetlenül nagy a nyomás a pedagógusokon, hogy ezt megoldják. Nemcsak központi nyomás, hanem a polgármesterek részéről is érkezett ez a fajta jelzés, hogy valamit tenni kell, csináljatok rendet, különben baj lesz. A pedagógusok folyamatosan azt jelezték, hogy ennek az ügynek a kezelésében magukra maradnak. Nemcsak akkor, amikor őket bántják - mert akkor végképp az eszköztelenségük, magukra maradottságuk jellemzi az ilyen helyzeteket -, hanem akkor is, amikor a diákok egymást bántják. Egyre súlyosabb jelzések érkeztek hozzánk, hogy hogyan jönnek létre a galerik, hogyan zsarolják a nagyobbak a kisebbeket, kollégiumokban milyen viszonyrendszerek jönnek létre - az ember A legyen urára tud gondolni, meg a honvédségi élményeire, ha volt ilyen. A hozzám érkezett jelzésekből még a nyolcvanas évek honvédségét meghazudtoló jelenségek is kirajzolódnak, amire azt gondolom, valamiféle választ adni kell. Ehhez pedig az egyik legfontosabb, hogy nézzük meg, mi történik, kérdezzük meg az érintetteket. A korábbi vizsgálatok, fölmérések mindig csak a diákot kérdezték, mintha a diák lenne a kizárólagos elszenvedője egy iskolai agresszióknak. Én azt gondoltam, ki kell egészíteni azzal, hogy a tanárokat is megkérdezzük. Az a baj, hogy miközben én nagyon örültem a 10 millió forintnak, a nagy cégek kiröhögtek, hogy ez egy budapesti kerületi vizsgálatra elég, nem egy országosra. Aztán úgy néz ki, hogy mégis meg tudunk csinálni tanár- és diáklekérdezéssel egy korrekt és tisztességes vizsgálatot.

Van még egy másik, amiről azt láttuk, hogy pont a tanárok kiszolgáltatottsága miatt nekünk kezdeményeznünk kell. Amióta a miniszter úrral megállapodtunk, hogy egy ilyen vizsgálat elindul, korteshadjáratba kezdtem, nevezetesen, hogy a tanárok magukra maradottsága nemcsak abban jelentkezik, hogy a szülőkkel nem tudnak esetleg partneri viszonyokat kialakítani, vagy a diákokkal szemben állnak, hanem a társszakmákkal nem tudnak jó kapcsolatokat kiépíteni. Itt a társszakmákon azokat értem - én úgy szoktam fogalmazni -, akik a településen azért kapják a fizetésüket, mert a munkaköri leírásukban szerepel az a szó, hogy „gyermek”, „tanuló”, „ifjú” vagy „család”, esetleg „bűn” vagy „bűnmegelőzés”. Nagyon sokan lehetnek egy-egy településen is, akik tapasztalattal rendelkeznek arról, mit is jelent helyben az erőszak. Azt jelzik nekem a tanárok, hogy vagy nincs együttműködés a gyámügyesekkel, a gyermekjóléti szolgálatosokkal, a rendőrökkel - hogy aztán az ügyészekről, bírásokról ne is beszéljünk -, vagy ha van, akkor ezek kudarcosak: egymással nem tudnak szót érteni, vagy Közép-Európára jellemző módon a hatóságok akkor foglalkoznak a delikvenssel, a gyerekkel, diákkal, amikor a hatáskörükbe tartozik. Ha a gyerek még nem büntethető korú, akkor a rendőrség azt mondja, nem foglalkozik vele; amíg a gyerek nem veszélyeztetett, addig a gyermekvédelem rendszere nem foglalkozik vele - és így marad szépen magára az iskola, miközben a gyerek előbb-utóbb eljuthat a börtönig is, és akkor mindenféle hatóság fog foglalkozni vele.

A korteshadjárat, amit említettem, pontosan azt célozza, hogy a társszakmákat nyerjük meg a pedagógusok számára. Amikor a pedagógusok eszköztelenségről beszélnek, igazuk van: nincsenek eszközeik arra, hogy az iskolai erőszakot megfékezzék. Szerintem nem is kell több eszköz, mert azt is ki kellene mondanunk, hogy az iskolai agresszió nem pedagógiai probléma. Az annál sokkal összetettebb, sokkal szélesebb körű. Nem is várhatjuk el, hogy kizárólag a pedagógusok oldják meg. De ha a középpontba a gyermeket állítjuk, a gyermeket érintő vagy a gyermek által elkövetett erőszakot, ezzel kapcsolatos jelenséget, akkor nagyon

sok társszakma kereshet egy kerek asztalt, ahová le lehet ülni vagy az adott ügyben, vagy az adott ügy tanulságait levonva, vagy a prevencióról gondolkodva, hogy a helyi lehetőségeket fölmérjük, és helyi megoldásokat találjanak. Sok-sok ember eszközeit kell a pedagógus szolgálatába állítani, és ezáltal változhat az az érzése a pedagógusnak, hogy eszköztelen. Ha a társszakmákat meg lehet nyerni arra, hogy az iskolai erőszak visszaszorítása érdekében közösen lépjenek föl, akkor a tanár érezheti, hogy nem marad magára, mindig van kihez fordulnia, mindig van kitől segítséget kérnie. Csak abban az esetben kell eljárnia, figyelnie, ha a többiek elmondják neki, melyek azok a jelek, amelyek bűnre utalnak, ha ilyet lát, jelezzen azonnal. Biztosnak kell lennie, hogy nincs egyedül, biztosnak kell lennie, hogy segítséget kap, nem marad magára az adott dolog megoldásában.

Talán az iskolai erőszak, az iskolai agresszió kérdésköre lehet az, ahol sok-sok helyen létrejöhetnek helyi együttműködések a társszakmák között. Azt látom a Magyar Kriminológiai Társaság meghívásának eleget téve, hogy a kriminológusok, a kutatók állnak rendelkezésre. Nagyon örültek annak, hogy az oktatás szférájából érkezik felénk egy felhívás, hogy a tapasztalatokat osszák meg a pedagógusokkal, osszák meg a szervezetekkel. A gyermekjólét magyar rendszere rendelkezésre áll, egy nagy országos rendezvényükön voltam vendég, ahol kifejezetten erről beszéltünk, és arra kértem őket, hogy a tapasztalataikkal és eszközeikkel segítsék egyrészt a kutatást, másrészt a tanárokat. Teljes nyitottsággal találkoztam. A nagyegyházak közül egyelőre a Katolikus Egyház képviselőivel találkoztam Esztergomban, ahol szintén nyitottsággal találtam szembe magam. Az iskolapszichológusok hálózata elküldte nekem a javaslatait, illetve ők kérték, hogy lehessenek a segítségünkre. Jogászok, ügyészek, akiket soha nem szoktunk megkérdezni, holott ők rendelkeznek a legtöbb tapasztalattal arról, hogy aki ellen már elindul egy vizsgálat és büntethető korú, annak az életpályája hogy jut el addig, hogy börtönbe kerül, és melyek azok a pontok, ahonnan visszafordulhatott volna, ha valaki egy segítő kezet kinyújt. Ezek az információk szinte soha nem jutnak vissza az iskolába - márpedig azok a gyerekek ott ültek valamikor a matek- vagy magyarórán, onnan kerültek a börtönbe. Talán szerencsés ebből a szempontból, hogy magam is jogvégzett vagyok, az ügyészek, jogász kollégák, megkérve őket, állnak rendelkezésre.

Terveim szerint a vizsgálat a tanév végével fejeződik be, illetve az első gyorsjelentése, ha úgy tetszik, a közpolitika szempontjából releváns, fontos első megállapítások akkorra jönnek ki. A munkát nem fejezzük be, a szakmai munka tovább folyik, és a végleges, nagy adatfeldolgozás év végére várható. Még akkor sincs vége, hanem igazából a tanév vége előtti időszakban el akarunk kezdeni egy párbeszéd-sorozatot - nemcsak Budapesten, mert azt látom, hogy Budapesten sok minden történik, ezért megoszlik figyelem. Nagyon sok régióközpontba szeretnénk elmenni, ahol a társszakmák képviselőivel olyan konferenciákat szerveznénk, ahol referátumok és korreferátumok készülnének, egy-egy szakma elmondja a tapasztalatait, és mindig a tanárok korreferálnak rá a saját tapasztalataikkal. Ezeket össze tudjuk gyűjteni, és berendezzük a vizsgálatba, illetve, amikor a vizsgálatnak vége, az igazi munka akkor kezdődik, hogy ezek az együttműködések helyben, a régióközpontokban elindulhassanak.

Én jogász vagyok, ehhez a területhez értek. Ez egy olyan vizsgálat, ami interdiszciplináris lenne. Annak érdekében, hogy ennek a szakmaiságát és korrektségét biztosítani lehessen, úgy döntöttem, hogy egy - nem tudom, hány tagú, de öt-hatnál biztosan nem több - tanácsadó testületet kívánok létrehozni. Egy olyan tanácsadó testületet, ami nekünk segít, illetve a kutatóknak segít, hogy azok az alapelvek, amikben megállapodunk, helyesek-e, vállalhatóak-e, az interdiszciplinaritás biztosítható-e, hogy ne csak egy szakma egy nézőpontja érvényesülhessen, hanem talán az ombudsmanhoz méltó, hogy nem hisz egyetlen szempontnak sem, hanem többet próbál összegyűjteni, és ezeket akár ütköztetni. Azt kérem, hogy ebbe a - nem akarok „bölcse tanácsa”-t mondani, mert azt az elnök úr már „lenyúlta”, de valami hasonló szerepet betöltő - tanácsba delegáljanak egy tagot, segítsék hivatalom és a

kutatók munkáját a tapasztalataikkal, a vizsgálati alapelvek értelmezésével. Elmondom, hogy kik várhatók még: a kriminológusokat mindenképpen várjuk, felkértem a Magyar Kriminológiai Társaságot, küldenek tagot; Szabó Máté országgyűlési biztos lenne ennek az egész bölcsék tanácsának a védnöke, illetve az egész vizsgálatnak egy kicsit védnökséget kíván nyújtani, arról biztosítva ezzel bennünket, hogy ugyanazon a rangon folytathatjuk a vizsgálatot, mintha az Országgyűlés biztosja folytatná. A miniszter úr azt kérte, hogy valaki tőlük részt vehessen. Kajtár Borbálával beszéltem, most mindenféle bizottsági üléseik vannak, ezért nem tudta még kijelölni, de lesz majd a miniszter környezetéből valaki, aki segít, illetve az én tervem, hogy az igazságszolgáltatás területéről - ügyész, bíró -, aki ebben segíthet, legyen még benne. Nem tudom, hogyan szokott történni az OKNT-ben, majd megbeszéljük, és ha van erre javaslat, illetve kedvet érez a tanács, hogy a segítségünkre legyen, kérem, javasoljanak valakit.

Köszönöm szépen a lehetőséget, szurkoljanak nekünk, hogy ez egy jó vizsgálat legyen. Én nagyon bízom benne. Jövőre lesz tíz éves a hivatal, szeretném ezzel egy kicsit megkoronázni - ha nem tűnik nagyon nagyképűnek - ezt a munkát. Ha a hivatal tízéves működése egy ilyen kezdeményezéssel zárul, ahol sok-sok mindenki segíthet a tanároknak, az iskoláknak, akkor attól kezdve már szinte mindegy, mi történik. A hivatal kezdeti időszaka ezzel talán le is zárul, és utána lesz majd érdekes vizsgálni, hogy vajon betöltötte-e a funkcióját vagy sem. Ezt a fél-háromnegyed esztendőnek a szolgálatába kívánom állítani.

Köszönöm, és ha van kérdésük, állok rendelkezésükre.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm a beszámolót. Van-e kérdés? *(Dr. Szenes György: És/vagy hozzászólás...)* Először kérdés. *(Nincs ilyen jelzés.)* Akkor hozzászólás. Gyuri!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen. Nekem abban a szerencsében van részem, hogy az első pillanattól kezdve nyomon tudtam követni az oktatási jogok miniszteri biztosának tevékenységét, mert a boldog békeidőkben volt is ilyen OKNT-albizottság, amelyet akkor éppen én vezettem. Tényleg óriási munka van mögötte, én mániákusan el is olvasom ezeket a kis köteteket, amelyeket megjelentettek, és szívből gratulálok, mert tényleg óriási munka van benne.

Egy nagyon fontos, praktikus dolgot mondanék a kötettel és a vizsgálattal kapcsolatban is. Azt érzékelem, hogy azok a kiadványok nagyon hasznosak, amelyek valamiféle segítséget tudnak adni a gyalogtanárnak, aki ott a lövészárokból van, és valamit kezelnie kell. A köteteket is azért tartom nagyon jónak, mert eseteket írtok le benne. Mindenki magára tud valami módon találni. Az esettanulmányban a megoldási módját is megmutatjátok, és ebből mindenki nagyon sokat tud profitálni.

Mivel ma is a közoktatásban dolgozom, azt kell mondanom, azt tapasztalom az agresszióval kapcsolatosan, hogy néhány médiaesemény kapcsán ez egy óriási nagy eseménnyé duzzadt már. Azt gondolom, kicsit nagyobb is már ennek a füstje, mint a lángja. Elkenődik az oktatás minden területére, és nekem meggyőződésem, hogy az iskolák egy részében alig-alig találkoznak ilyen problémákkal, más iskolákban, más körzetekben pedig tömegesen vannak ezek a dolgok. Ezért nagyon hibásnak tartom, hogy a fenntartók szinte már kampányt csinálnak abból, hogy milyen módon csinálják az iskolák, kötelezően előírnak nevelési értekezletet, hogy négyet, hatot, nem tudom hányat csináljon az iskola ebben a témában. Az iskolának nincs szaktudása, nincs szakértelme ehhez, mert ezek az esettanulmányok és ezeknek a megoldási módjai nincsenek benne a tanári praxisban. Persze, hogy együtt kell működni a kriminalistákkal, a rendőrséggel, a gyermekvédelemmel és mindenkivel, de az esetek többsége nem ilyen volumenű, az esetek többsége lényegesen kisebb, az iskolában rendezhető. Akkor jó, ha valamiféle mediációs tevékenységgel - amit ti is minden esetben a zászlótokra tűztök -, valami közvetítői szereppel ezek a konfliktusok

megoldhatók. Én tehát azt szeretném, arra kérnélek benneteket, ha lenne ennek a kutatásnak valami olyan végkimenete, hogy esettanulmányok jelenhetnének meg - mert biztos, hogy nem a nevelési értekezletek jelentik ennek a megoldási módjait, hanem a bemutatott esetek és az azokra adott megoldási variációs lehetőségek adnak legtöbbször a gyakorló pedagógusok számára.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tas!

DR. SZEVEDY TAS: Azzal szeretném kezdeni, hogy kezdettől fogva szerencsém volt az oktatási biztos hivatal működését figyelemmel kísérni, sőt, volt is olyan tevékenység, amiben még részt is tudtam venni. Az elmúlt tíz évhez is szeretnék ebben a jubileumi évben gratulálni, erőt és az itt megszületett elhatározáshoz kondíciókat kívánni.

Két apróságot javasolnék én is.

Az egyik, hogy az oktatási biztos sajnálatos módon mindig a problématerületeken és a válságokon keresztül tud megjelenni a köztudatban, és ilyen értelemben a jogvédelemmel tud segítséget nyújtani. Ebben az eseteírások véleményem szerint tényleg nagyon tanulságosak. Amit én egy rendkívül jó dolognak tartanék, és a közoktatásban most induló folyamat, az a jó megoldások, a jó gyakorlatok valamilyen szintű közzététele. Léteznek ugyanis, mert ahogy Gyuri is mondta, nem minden iskolában van ilyen végletes erőszakig menő agresszió. Én tudok, hallok olyan jó gyakorlatokról is, amelyek kifejezetten hátrányos vagy nehéz környezetben mintaszerű megoldásokat és eljárásokat, jogi vagy az erőszakkal kapcsolatos területen konfliktuskezelési példákat ad. Szerintem ezekből megelőző céllal lehetne tanulni.

A másik javaslatom pedig az lenne, ami egy kicsit elsikkad az iskolai működésben, hogy valóban úgy tűnik, mintha a problémákat a média kezelné. A média közepes vagy kevésbé tehetséges embereket is világot uraló császárokká tud látszólag, átmenetileg emelni, ugyanakkor mi nem vagy nem mindig használjuk ki ezt a lehetőséget - legalábbis a televízióban nem eléggé -, hogy ilyen fajta, kicsit népszerűsítő, az oktatási jogok védelmére vonatkozó, népszerűsítő programot szülessék. Ma az iskolaszékek, az iskolai szülői munkaközösségek és a diákönkormányzatok e területen való felzárkóztatását, képzését, tájékoztatását látom szükségesnek, és rengeteg iskolában ezek a szervezetek a konfliktuskezelés kiváló területei lehetnének - csak működésképtelenek. Nincs számukra gyakorlati eljárásbeli segítség és ötlet, csak amikor már kirobban egy botrány. Márpedig a törvényalkotói szándék - a 93-as törvényben is a diákönkormányzat meg az iskolaszék létrehozásával - ilyen konfliktuskezelések fő területévé tette.

Azt gondolom, egy ilyen, kicsit proaktív és a jó gyakorlatokkal való oktatással, képzéssel, ismeretközvetítéssel egy ilyen tevékenységet segíteni lehetne.

A nagy vizsgálathoz pedig sok erőt és kondíciókat kívánok, mert fontosnak tartom - és szomorú, hogy 10 millió forint ilyen szűkös forrásnak tűnik egy nagyszerű szándékhoz. Ebben mindenképpen sikert szeretnék kívánni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Én is örülök neki, hogy az ombudsman úr jól van, már kilenc éve, mert ez egy rettentő nehéz poszt, ahol töretlenül helyt állni nagyon nehéz lehet. Mindig tudjuk követni, menetrendszerűen érkeznek a jelentések, tehát évről évre kirakjuk a polcra a tanárban, és tudjuk követni ezeket. Igényeljük is, hogy ilyen információkat kapjunk.

Egyetértve azzal, hogy valóban nagyon tarka, vegyes a kép, de egészében úgy vélem, hogy a problémák súlyosodni, erősödni, gyarapodni fognak, mert a társadalom nem éppen jó állapotban van. Talán majd kétszáz év múlva visszatekintve rájönnek az emberek, hogy

álproblémákon vitatkoztunk és marakodtunk sokáig, miközben a fő probléma nem ott van, hogy ilyen vagy olyan politikai vagy egyéb nézeteket vallunk, hanem ott, hogy van a társadalomnak egy része, amelyik teljesen megtagadja az erkölcsöt, és teljesen arra áll rá, hogy a törvényeket megkerülje, és törvénytelenül éljen, és a durva erőszaknak éljen. Ez a nagy veszély a társadalomban, és úgy érzem, ez egy kicsit mindenütt erősödik a válságos körülmények között.

Előbb-utóbb odaér majd ez a hullám a hivatalhoz is. Egy kicsit később, mert ez egy feljebb lévő dolog, addig fortyog a mélyben, észrevétlenül. De várható, hogy majd több probléma jön elő. Reméljük, hogy követni tudja majd a hivatal.

És még egy utolsó gondolat, aminek külön örülünk gyalogpedagógusként, hogy egy válságos helyzetben nem bűnbakkeresés folyik. Ha nem tud a gyerek, annak a tankönyv az oka, a tanár az oka, ha erőszakos, annak a tanár lehet az oka vagy a szülő. De most bűnbakkeresés helyett az ombudsman úr inkább mérlegelő elemzéseket mutatott föl, és figyeltük mindig, hogy mérlegeli a helyzetet. A könnyebb út valóban a bűnbakkeresés és az egytényezős megoldás, ami nem helyes. Ehhez a tevékenységéhez, ehhez a mérlegelő és igazságot tevő tevékenységéhez kívánunk további sikereket.

ELNÖK: Szabados Lajos!

DR. SZABADOS LAJOS: Sorakozom a gratulációk közé, és külön köszönöm, hogy az utóbbi időben te vagy az első, aki nem a pedagógussal kezdted, pedagógus végzettségű vezetőinkkel ellentétben, akik egyértelműen bennünket hibáztatnak - és most a gyalogpedagógusra szeretnék hivatkozni, amit Karlovitz János kollégám-barátom mondott.

Szeretném elmondani, hogy él az egyetemeken a tudományos diákköri munka, és most két hallgató, másodéves tanító megtisztelt azzal, hogy nálam szeretnének dolgozni. Az egyiknek a témája azt mondja, hogy „Ismerjük meg a gyermeket, hogy ne büntessünk!”, a másik - ő volt téma szempontjából érdekesebb, fiú, és azért szokatlan, mert a lányok szorgalmasabbak - elkezdett ezzel az erőszakkal foglalkozni. Akkor volt ez, amikor a fizikatanárt rugdosta az a kis cigánygyerek, és ezt vetítette a televízió. Őt ez izgatta. Néhány esetben konzultáltunk, de láttam, hogy csődbe megy a dolgozat. Teljesen elment a tömegkommunikáció, a média felé, és nem tudott kijönni belőle. Érdemes lenne erre a dologra is ráfókuszálni, mert központi kérdésnek látom.

A következő gondolat a jogok és az anyagiak kérdéskörét taglalná. Engem régóta foglalkoztat, hogy bezárnak kisiskolákat, azért, mert nem gazdaságosak - hogy lehet egy iskola gazdaságos, ezt én még nem tudom eldönteni -, és ezért a kisdíákoknak utazniuk kell. A tanuláshoz való joguk tehát bizonyos szempontból csorbát szenved. Ez tény. A másik tény, hogy a kétszintű érettségi dzsumbujjal olyan dolgok voltak, amikor egy tanuló egy tárgyból egyedül érettségizhet országos szinten. Ez óriási összeg, hiszen annyiba kerül mindent kidolgozni, mintha százan vagy ezren érettségiznének. Most hogy van ez? A közös pénzből a falusi kisdíákoknak nincs annyi, hogy ők a jogukkal teljes mértékben élni tudjanak, ennek az egy embernek pedig joga van ahhoz, hogy rengeteg pénzt a közösből felhasználjunk? Én csak fölvetek egy problémát, hogy nem volna-e érdemes ezzel foglalkozni.

Befejezésül Jász-Nagykun-Szolnok megye nevében szeretnék bejelentkezni hozzátok, hogy segítsük a munkátokat.

ELNÖK: Köszönöm. Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Amit Szabados Lajos mondott, azt egy picit általánosítanám, mert akik felsőoktatásban üzemelünk, látjuk, hogy ebben a szezonban az iskolai agresszió ügyében biztos, hogy rengeteg hallgatói munka született: diákköri munka,

szemináriumi dolgozat. Ha megkeresné a hivatal hivatalból a pedagógusképző intézményeket, biztos, hogy szívesen ajánlanák fel ezeket a termékeket, amelyek háttérelmzéseként költségkímélő megoldást is jelenthetnek. Tényleg születtek remek munkák - de nem erről akarok szólni.

Ebben az agressziós históriában több ízben volt módom nyilvánosság előtt Lajossal együtt szerepelni. Az íráson túlmenően meggyőződtem az ő hitvallásáról - ami persze munkaköri kötelessége, de attól még megerősíthetjük ebben. Nem is a mérlegelést emelném ki, hanem a jogkövető magatartásra való felszólítást és a megoldásoknak ez irányba való terelését. Ezt tartjuk ebben a kérdésben fontosnak.

Én nem előlegezném meg a vizsgálat végeredményét - ahogy többen itt jeleztétek, hogy ez nőni vagy csökkenni fog -, én úgy vagyok vele, hogy nem tudom, mekkora ez a társadalmi jelenség, mert egy dolog a média által felkorbácsolt tünetegyüttes, és egy másik, ami remélhetőleg egy korrekt vizsgálatból tűnik ki. Majd akkor beszéljünk róla.

Abban azért erősítsünk rá, akár állásfoglalással is, hogy ezeknek a nagyon kritikus, nagyon nehéz kérdéseknek a megoldásában a törvénytisztelő - ahogy János mondta: jogkövető - magatartás minden szereplőre érvényes. Ezt azért mondom, mert ebben a históriában éppen a minisztérium keveredett jogvitába egy városrész vezetőjével. Én nem bánám, ha az OKNT kimondaná, hogy ebben a Szüdi–Derce-vitában Szüdi János képviselte a törvényességet, és Derce Tamás képviselte a feudális önkényúr szerepét. Ha az OKNT megerősítené ebben a vitában a minisztérium lépéseit vagy álláspontját, azzal szerintem segítenénk, hogy ezeket a kérdéseket a jogállam keretei között kell rendezni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. További hozzászólás? Parancsolj!

BÁTYAI LÁSZLÓ: Azzal kezdem, hogy örülök neki, hogy hallottam. Egy szónak pedig kimondottan örülök, ami elhangzott, és ami oktatásirányítás részéről ritkán hangzik el: hogy a pedagógus eszköztelen ebben a folyamatban. Pont az iskolai erőszaknál volt, hogy már másnap a médiában megjelent, hogy a pedagógusnak minden eszköze megvolt ahhoz, hogy ezt a konfliktust kezelje - de mégis eszköztelen.

Nagyon örülnék neki, ha ennek a vizsgálatnak a végére kiderülne ez is, mert kell eszköz a pedagógusnak is, és inkább a konfliktus megelőzése és megoldása érdekében, hogy ne kelljen mindig rohángálnia - az idő nagy szó! - társszervezetekhez, egyebekhez, hanem a konfliktust ott, helyben tudja kezelni. Sajnos, olyan iskolában segíték be, ahol mindennapos a gyermekek közötti konfliktus, és látszik, hogy ezt a falakon belül inkább lerendezik, mert nincs más eszköz. Nemcsak a pedagógus, hanem bizonyos szempontból az iskola is eszköztelen.

Nagyon jó lenne, ha a vizsgálat végére az oktatási törvények ilyen pontjaira is történe utalás, hogy hogyan lehetne eszközökkel is segíteni a pedagógusok munkáját.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nahalka István kért szót, utána én is szeretnék ehhez az eszköztelenséghez hozzászólni. Tehát most Nahalka, Zsuzsa és Vekerdy.

DR. NAHALKA ISTVÁN: Én is épp az eszköztelenség kérdéséhez szeretnék hozzászólni, mert úgy gondolom, hogy nem jó, ha az OKNT ülésén valami reflektálatlanul mard, amiben esetleg nagyon nem értünk egyet. Én ezzel az eszköztelenség-kérdéssel nagyon nem értek egyet. Csak egy mondatot szeretnék mondani erre: a pedagógusnak a legnagyobb eszköz van a kezében, tudniillik, hogy nevel. Lehet ezt kevésnek tartani, vagy bárminek, de

egyszer nagyon szívesen hallanám, amikor felsorolnák egyesek, milyen eszközöket kellene kapniuk a pedagógusoknak. Azt hiszem, érdekes lenne egy ilyen felsorolás.

Szeretnék valami mást is szóvá tenni, és ez hasonlóan érdes hozzászólás lesz. Szabados Lajos szavaihoz szeretnék hozzászólni. Miközben tartalmilag egyébként egyetértettem azzal, amit mondott, nem hiszem, hogy az OKNT ülésén szabadna elhangoznia ilyen típusú megfogalmazásoknak. Ne emlegessük a cigánygyerekeket! Nem tudom, kell-e érvelnem mellette. *(Dr. Szabados Lajos: Miért? Nincs?)* Nem, csak hogyha egy felróható, deviáns viselkedés esetén kifejezetten kimondjuk, hogy cigánygyerekről van szó, az a cigányságnak a megbélyegzését jelenti, és én ezzel nagyon nem értek egyet. *(Dr. Szabados Lajos: Ebben nem értünk egyet. Nem kell mindenben egyetérteni. - Dr. Závodszy Géza: Rossz az, aki rosszra gondol.)*

ELNÖK: Hunyady Zsuzsa!

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Csak egy dolgot szeretnék megjegyezni, látszólag nem is egészen ide tartozót, de ha az iskolai agresszióról van szó, akkor muszáj - már nekem muszáj - kimondanom, hogy egy csomó olyan kérdés is van, ami nem éri el a jogi szintet. Beszélhetünk - és kell is beszélni - ennek a dolognak a jogi oldaláról, lehet ezt vizsgálni, örömmel hallottam, hogy nem marad meg Aáry úr a pedagógusok vizsgálatánál, hanem a pedagógusokat és diákokat együtt akarja bevinni ebbe a vizsgálatba, de rengeteg olyan típusú agresszió van az iskolában - természetesen gyerekek között is, de pedagógusok és gyerekek között is -, ami szinte el sem éri a tudatosság szintjét, vagy ha eléri, semmiképpen nem a jogi kezelhetőség szintjét. Itt bizonyos értelemben összekapcsolódik a mondanivalóm Nahalka Istvánnal: ez nagyon erősen pedagógiai kérdés is. Úgy érzem, hogy természetesen társadalmi természetesen interdiszciplináris, természetesen szakmák stb., de amikor arról beszélünk, hogy a pedagógusok eszköztelenek - szoktuk ezt mondani, nem is ritkán -, akkor én elsősorban arra gondolok, hogy pedagógiailag nem eléggé felkészültek, műveltek vagy a lehetőségeiket nem tudják e tekintetben kihasználni.

Nem akarok, nincs is időm ebben elmélyedni, de a fekete pedagógiát kutatva erről könyvtári konkrét történetet tudnék mondani, esetleírásokat, amik hosszú időre meghatározzák és tönkre teszik a gyerekek viszonyát az iskolához. Akkor már akármilyen eszköz van a pedagógus kezében, nem tudja használni. Nem rossz, nem nemtelen eszközök, hanem jó és használható eszközök is, de egy alapvetően elrontott viszonyban, amit sokszor észre sem veszünk, hogy elrontjuk - ez még ráadásul nagyobb baj, hogy sokszor nem is tudjuk mit csinálunk -, már nem használhatók. Azt gondolom, nincs ezzel sok kezdenivaló, de egy kutatásban, egy kutatás értékelésében, a konzekvenciák levonásakor is lehetne, érdemes lenne bevonni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Teljesen igaza van Lajosnak abban, hogy a közoktatási törvény 70. §-ának (3) bekezdése kimondja, hogy az általános iskolában - nem az alsó tagozaton! - lehet szöveges értékelést alkalmazni, ha úgy dönt a pedagógiai program, a tantestület. Kivétel az 1-2-3. osztály és a 4. osztály első féléve: ott kötelező! Ezt a törvény mondja ki. Ez csak egy apró korrekció, csak nem akarom, hogy az OKNT jegyzőkönyvében ez így maradjon benne.

A másik, hogy két bizottságban vettem részt tavaly: a fővárosi iskolai agressziót vizsgálva, és nekem fáj, amikor Lajos azt mondja, hogy a kis cigánygyerek rugdosta a fizikatanárt, ugyanis - én most nem a „cigánygyerek”-hez szólok hozzá - nem rugdosta,

hanem egy vízcsappal fenyegette, és felé rúgott. A média másnap már tanárverésről beszélt, és azóta rendszeresen. Mikor volt igazi „jó” tanárverés? A ferencjózsefi időkben, Szabadkán - tessék elolvasni Kosztolányi Dezső ide vonatkozó regényét -, amiért nagyon nagy baj volt Szabadkán akkor. Az tanárverés volt. Ez pedig fenyegető fellépés. Ám a rendőrségi vizsgálat - jó, ha tudod, Lajos - kiderítette, hogy a tanár rendszeresen alkoholos állapotban járt be tanítani, alkoholszaga is volt, másrészt rendszeresen szidalmazta a gyerekeket - mondjuk így: szóbeli agressziót követett el velük szemben -, és rendszeresen cigányozta a gyerekeket. Ez a dolognak a háttere. Sajnos, itt is az történt, hogy - bármennyire fájdalmas - megelőzte a tanári agresszió a gyermeki agressziót, ebben a helyzetben is. Nagyon rossz lenne, ha az OKNT-ben tényekkel ellentétes, a média sugalmazását követő kijelentések hangoznának el.

ELNÖK: Závodszy Géza, utána én kérek szót.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem kívántam hozzászólni, mert rokonszenvvel hallgattam az előadást, ismerem a jelentést is. Az előadásban, illetve a beszámolómban volt olyan elem, ami külön rokonszenvet érdemelt, mindenekelőtt az, hogy a média hogyan írja fölül a törvényt vagy akár a pozitív gyakorlatot. Ez akkor is igaz, ha pontatlanság volt a példában.

Világos, nehéz azzal vitatkozni, amit Nahalka István mondott, mert ahogy ezekről a dolgokról gondolkodom, bennem is ez jelenik meg. Hát persze, a tanár nevel, és sok minden a nevelés kudarca - amiben nem feltétlenül a pedagógus a hibás. Ez egy nagyon sokoldalú dolog, talán nem kell részleteznem.

Ha azt mondjuk, hogy a tanár nevel, és talán ez a dolognak a kulcsa, és mégis azt mondjuk, hogy eszköztelen. A tanár, a pedagógus személye, a pedagógushivatással szemben egy megelőlegezett - hangsúlyozom: megelőlegezett - bizalomnak kell lenni, ami csak akkor tűnhet el, ha - most megfordítom, amit Vekerdy Tamás mond - bizonyítottan van valami probléma, és nem feltételezetten, nem általánosítottan. Itt kapcsolódnék ahhoz, amivel kezdtem, és amit rokonszenvvel hallgattam, hogy a média. A média tálalásában teljesen egyértelművé vált a pedagógustársadalom számára, hogy még csak meg se foghatja a gyerek kezét, mert nem tudja, szabad-e. Nem tudom, szabad-e nekem konkrét példát mondanom.

Fővárosi gimnázium, budai gimnázium - nem mondom meg, de ki lehet találni, ha nagyon akarja valaki -, nagyon forgalmas főút felé nyílik a kapu. A fiatal, tetterős férfi tanár betartja, amit nem tartanak be a tanárok, hogy ő folyosóügyeletes, kapuügyeletes. Közismert, hogy a gyerekek nem szabad elhagyni az iskolát, már csak azért sem, mert elütheti egy autó - van, ahol már beléptető rendszer van, de ez nem olyan iskola -, ennek ellenére a kilencedikes-tizedikes fiúgyerekek - nyolcosztályos gimnázium -, füttyülve a tanárra, általános gyakorlat, hogy kimennek a nagyszünetben. De most ott állt a fiatal tanár. A gyerek rohan ki, rászól, nem áll meg, elkapja a dzsekijét, visszahúzza. A gyerek öt perc múlva fönn van az igazgatónál, hogy őt a tanár fizikailag bántalmazta. Ha én vagyok az igazgató, azt mondom, hogy „gyerekem, tűnj el innen, menj vissza az osztályba” - itt az igazgató úgy érzi, hogy vizsgálatot kell elrendelnie. Ez nem médiaesemény, de hány ilyen eset van, ami már médiaeseménnyé lép elő! Megint a média! Mélységesen egyetértek mindenkivel, hogy ne hangsúlyozzuk, hogy cigány vagy ilyen, olyan, amolyan, de ha ez egy cigánygyerek, akkor a média ott van, és folyik a vizsgálat, hogy megütötte-e a cigánygyereket vagy nem, mert az állítja, és bejött a tíztagú rokonság. Nem azért, mert előítélet: kulturális antropológia.

Ha erről beszélünk tehát, hogy a nevelés a kulcsa, tegyük hozzá, hogy a pszichológus és a rendőr között ott a tanár. Ma azt mondjuk, hogy konfliktuskezelés, legyen ott a pszichológus, de ha valami probléma van, majd jön a rendőr. Te is mondtad ezt, és egy kicsit csóváltam a fejem: ne szóljon hozzá a tanár, majd elintézi a rendőr. Azért a pszichológus és a rendőr között kell valakinek lenni. Lehet, hogy nem a legjobb kifejezés, de ehhez az eszközt,

a társadalmi légkört és a bizalmat azért meg kell teremteni. A bizalmat, ami megilleti azt a tanárt, hogy egyáltalán cselekvőképes legyen. Ez az, amit hiányolok.

Nyilatkozat hangzott el a rádióban - és nyilván igaza volt az oktatási jogok biztosának -, hogy ha lopás van az iskolában, akkor a tanár ne játsszon rendőrt, ne rakassa ki a táskákat, ne rendezzen kutatást, hanem hívja a rendőrt. Lehet, hogy ez így van, de azért vannak fokozatok. Biztos, hogy jó, hogy kriminalizáljuk az ügyet? Én hét évig voltam középiskolában, de voltak olyan ügyek, amelyeket én tíz perc alatt elintéztem, és nem hívtam rendőrt. Ma kérdés, hogy egy fiatal tanár meg meri-e tenni, hogy „Fiam, gyere be, és négy szemközt mondd el nekem, hogy mi van!” - mert ez a rendőr dolga. Kérdés, hogy jó-e ez.

Még egy mondat, ami nagyon messzire vezet, és itt óriási felzúdulást okozna egyesek körében, és én nem is azt mondom, hogy igazam van, de véleményem szerint elhamarkodottan emeltük föl a kötelező közoktatás korhatárát tizenhét évre. Akkor én is üdvözöltem. Tudjuk, hogy ebben éllovasok vagyunk, van olyan nagyon gazdag uniós ország, ahol csak tizennégy év - ugye, tudjátok -, máshol általában tizenhat. Én is örültem neki, de ezt egy kicsit talán elhamarkodtuk. Nem vontunk le konzekvenciákat. Igaza van Trencsényi Lacinak, hogy a törvény szerint egy tizenhét éves gyereket nem lehet kitiltani a iskolából. De biztos, hogy jó ez a törvény? Itt nem arról van szó, hogy a tizenkét éves gyereket tudjuk kitiltani, de például elgondolkodni, hogy a tizenhatodik évét betöltött gyerekek esetében, végső esetben... Csak a börtönbe lehet elvinni a gyereket? Értitek, ugye? Most az a helyzet, hogy ha olyan súlyos dolgot csinál, viszik a börtönbe. Nem lehet egy közbülső megoldás? Csak reagálásképpen mondtam, egyébként nem szóltam volna hozzá. Köszönöm.

ELNÖK: Most én kértem szót magamtól. Annak jogán, hogy tíz évig volt szerencsém olyan gyerekek iskolájában igazgatónak lenni, akiket az általános iskolából kirúgtak vagy kiutáltak, vagy sorozatosan kibuktattak, akik, ahogy mondani szokták, prekriminális állapotban voltak, szeretném mondani, hogy pedagógiai eszközökkel sikerült tíz éven keresztül megoldani a gyerekek agresszióját. Mert nem a pedagógus nevelt egyes számban, hanem létrehozta a gyerekek önrendelkezési jogára építve azt az önkormányzatot, amelynek világos szabályai voltak, amelynek a szabályait a gyerekek alkották meg, szavazták meg. Ha tehát valamilyen fegyelemsértés történt, akkor a saját szabályaikkal kerültek szembe. A szabályok nem felülről eresztettek rájuk egy zsinórpadról vagy egy hatalmi pozícióból, hanem maguk alkották meg, a tanári közösséggel együtt azokat a szabályokat, amelyek között éltek. Amikor tehát azt mondjuk, hogy a pedagógus nevel, ezt én nagyon szeretném kiegészíteni: a pedagógus nem egyszerűen a személyével nevel. Akkor tud nevelni, hogyha együtt tud dolgozni a tanítványaival, ha meg tudja szervezni a tanulók saját nevelésükre vagy életük szabályozására vonatkozó rendszert. Ebben az esetben is előfordulhat persze olyan kivételes fegyelemsértés vagy jogsértés, amikor iskolán kívüli tényezőkhöz kell fordulni, de hadd mondjam, hogy tíz éven keresztül ebben a Kertész utcai iskolában egyetlenegyszer nem fordult elő olyan eset, amit ne tudott volna megoldani az önkormányzat, amely bevonta ebbe a szülőket, a pedagógusokat - csak ott egyszerűen nagyon világosak voltak a gyerekek jogai. Nem az a probléma, hogy csak jogaik vannak a gyerekeknek. Az a probléma, hogy nincsenek megterhelve a saját életük szabályozásának normáit megalkotó felelősséggel. Mert ha ezzel meg lennének terhelve - ami a fonákja annak, hogy mennyi joga van, ez a terhe, ha neki kell megalkotni, hogy mit szabad, és mi történjék, ha valami fegyelemsértés esnék. Ezt nem folytatom, mert akkor nem tudom abbahagyni.

Egy biztos: a legszebb tíz éve volt az életemnek az, amikor a gyerekekkel úgy tudtunk együtt élni, hogy a szabályozás az ő dolguk volt, a mi segítségünkkel.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem akarok a te Kertész utcai iskoláddal más példákat hozni, de ma minden iskolában olyan házirend működik, amelyeket az iskolai diák-

önkormányzatnak kell jóváhagynia. Ezek a szabályok ma is megvannak, ezek a szabályok meglehetősen egyértelműek, és megvannak azok a fokozatok is, amelyek jól-rosszul jutalmazási és fegyelmezési lehetőséget adnak a nevelőtestület kezébe. Úgy látszik azonban, hogy más módon működnek ezek a dolgok. Nem ez a probléma, hogy nincsenek meg, hiszen e nélkül nem is működhet ma iskola. *(Dr. Vekerdy Tamás: Ez csak formális.)* Miért lenne formális? Miért mondjátok, hogy formális?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Bízunk ezt a vizsgálatra, jó? Megspóroltunk 10 millió forintot az államnak, mert a jegyzőkönyvből meg lehet írni a kutatási jelentést!

ELNÖK: Szabados Lajos, utána visszaadom Aáry-Tamás úrnak a szót.

DR. SZABADOS LAJOS: Ketten említették a nevemet, ezért kötelességemnek érzem, hogy reagáljak. Én egy példát hoztam, hogy mikor indult el annak a TDK-s hallgatónak a munkája. Az pedig egy cigánygyerek volt. Nem szeretem, ha ilyenből a magatok számára igazolva a ti elképzeléseketek, kiforgattok dolgokat. Egyrészt azért vagyok felháborodva, mert az szóljon nekem, aki annyi cigánygyereket tanított életében, mint én ötven év alatt, konfliktusmentesen, másrészt pedig azzal, hogy nem mondjuk ki, hogy cigány, nem oldottunk meg semmit. Az még semmit nem jelent, amikor én azt mondom a cigánygyerekről, hogy cigány. Úgy kell vele bánni. Nem az a lényeg, hogy kimondom vagy nem mondom. Ezek a formális dolgok, amikbe megpróbáltok belekapaszkodni, sehová nem vezetnek, higgyétek el nekem!

ELNÖK: Nagy önuralommal nem válaszolok Szabados Lajosnak, de átadom a szót.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Köszönöm szépen.

Hölgyeim és Uraim! Ha jól érzem - és engedjék meg hogy ennyire szubjektív legyek -, elfogadom azt a bátorítást, amit a munkámhoz hozzácsatolnak. Én magam mindig számítok az OKNT-re, és jól eső érzés olyan közegben vitázni oktatási kérdésekről, ahol értő fülekre találok, ahol a kritikák megalapozottak és a vita kifejezetten izgalmas.

Egy-egy pár szóban reagálnék a fölvetettekre:

Valóban esettanulmányokat kívánunk előhozni. Az egész vizsgálat arról szól. Ha úgy tetszik, ez legyen egy diagnózis, merthogy - egyetértve Trencsényi Lászlóval - én sem tudom, hogy mi történik. Sejtjük, hogy a média fölfúj bizonyos eseményeket, ugyanakkor ha kis faluba megyünk, vagy kisebb közegbe, az elkeseredettségtől nem látnak a pedagógusok, amikor elmesélik, hogy mi bajuk van. Nem tudom megmondani, hogy mi az igaz, ezért lenne jó megnézni, fölmérni, egy kicsit tisztábban látni ezen a területen. Attól félek, ha azt mondjuk, hogy csak a média duzzasztotta föl, akkor is vakvágányon vagyunk, mert a média természete olyan, hogy föl fog kapni ügyeket. Ezek nem kreált ügyek, amiket a média talál, ezek létező ügyek, és valószínűleg nem a média jellegét kell befolyásolnunk, megváltoztatnunk - mert azt nem tudjuk -, sokkal inkább nézzük meg, hogy a mi terepünkön mi van, találjunk ki rá megoldásokat, diagnózisokat, és utána meglátjuk, hogy ha van eszközünk, a médián keresztül ezt hogyan tudjuk tálni.

Tényleg nem látni pontosan, hogy súlyosbodnak-e a problémák, hogy több-e az ügy. Én egy dolgot tudok mondani: hozzánk több olyan panasz érkezik, amiben leírják, hogy az erőszakkal találkoznak. Ez egy objektív mérce, ebben nehéz engem meghazudtolni, merthogy a számok ezt mérik. Nem óriási a változás, de egyértelmű. Nem tudjuk, én sem tudom súlyozni azzal, hogy vajon ismertebb-e a hivatal, és ezért keresnek meg többen, vagy azért, mert több az ügy. Ezt megint mérni kellene. Ha álszerű vagyok, azt mondom, hogy igen, ismertebbé váltunk, ezért fordulnak hozzánk, de nem tudom, hogy ez igaz-e.

A kisiskolák ügyével kapcsolatban ez egy hallatlanul izgalmas kérdés, és azt látni, hogy ideológiai mezsgyén is jól körülhatárolható a vita. Az igazi baj, hogy nincs erről vita. Arra a kérdésre, hogy a közös pénzünket, amiből az oktatást működtetjük, hogyan osszuk föl azért, hogy ide is, oda is jusson, igazából kevés vita folyik. Általában az oktatásról sajnos kevés vita folyik. Ily módon például a kisiskolák ügyéről is - bármennyire próbálnak civil szervezetek ügyesek lenni ezen a területen. Azt látni, hogy a pénzügyi megfontolások - amire most rásegít a válság - átmetszik ezt a dolgot, illetve leeredukálódik, mint Kelet-Európában szokásos, ilyen fekete-fehér történet: a kis iskola jó, a nagy iskola nem jó, vagy fordítva: a nagy iskola jó, a kis iskola nem jó. Valószínűleg egyik állítás sem igaz, de a kettő közötti helyzetről nem folyik szerintem elegendő vita. A kisiskolák, kistelepülések helyzetét azért tartom aggasztónak, merthogy az érdekérvényesítő képességük gyenge: szétszórta vannak, kevés ember tud ebben a kérdéskörben megszólalni, összefogás alig van ezen a területen, hiszen éppen a szétszórtság miatt ez nehézkes. A nagy települések, nagyvárosok jó érdekérvényesítő képességgel rendelkező szervezetei ezt könnyebben tudják megtenni. Én a vita hiányát sajnálom. Van magánvéleményem róla, de mivel ideológiai típusú maga a vita, közpolitikai típusú, ezért nem érdekes, hogy én mit gondolok róla. A vita hiányát tartom igazán bajnak.

Ugyanez a kétszintű érettségire is igaz. Látjuk, hogy képtelenek vagyunk megspórolni a műveltséggel kapcsolatos vitákat, mert az élet kezd igazolni, hogy baj van vele.

Egyetértek Trencsényi Lászlóval, tényleg nem tudjuk, mekkora a baj. A pedagógusképző intézmények részéről a felajánlást szívesen veszem, illetve én fogom megkeresni őket - egyébként a meglévő anyagokat sokan felajánlották, mi magunk meg gyűjtjük is, külön csapat dolgozik ezen a területen.

Az eszköztelenség kérdéskörében sokféle álláspont van, most kettő rajzolódik ki: vajon eszköztelen-e a tanár vagy nem, vajon nevel-e vagy nincs eszköze a neveléshez. Lehet, hogy én voltam félreérthető, ezért elnézést kérek. Nem tudom, hogy a pedagógiai módszertanban milyen eszközök vannak, merthogy ennek a tárháza nagy, és én jogászként ehhez a területhez nem értek. Hogy egy tanár egy iskolán belül kihasználja-e a pedagógia tudomány kínálta eszközöket vagy sem, az egyfajta kérdés. A másik kérdés, hogy az iskolai agresszió - lehet, hogy itt nem fogalmaztam jól - nemcsak pedagógiai probléma. Ha nem ezt mondtam, akkor sajnálom, ezt akartam mondani. Természetesen pedagógiai vetülete is van, nem is kevés, de egy olyan jelenségről van szó, ami ennél összetettebb, sok minden kapcsolódik hozzá. Gyakran az agresszióknak a végeredménye jelenik meg az iskolában, az okok nem. Amikor eszköztelenségről beszélek, erre értem, hogy a pedagógián túli eszközök nem állnak rendelkezésre - azt is hozzáteszem, hogy nem is baj. Nem kívánok a pedagógus kezébe több eszközt adni, bármennyire furcsán hangzik talán, épp az én számból érdekesen, mégis a pedagógus érdekében szól. Nem akarom, hogy a pedagógus rendőr legyen. Nem akarom, hogy pszichológus is legyen, hogy családsegítő is legyen - persze mindegyikből egy kicsi lehet, merthogy egy komplex tudomány a pedagógia tudománya, de nem kell neki nyomoznia, nem kell neki családi válsághelyzeteket föl vállálnia, mert ezek kudarcos történetek lesznek. Túllóg ez már az ő szerepén. De ami az ő hatáskörébe tartozik, azt tegye meg: gyűjtse össze a többi eszközt. Az ő hatáskörén túl nem légyen buborék van, hanem valaki másnak a hatásköre kezdődik, akitől kérhet segítséget. Így adódhatnak össze azok az eszközök, amelyek képesek az iskolai agresszióval szemben valamit tenni, egyetértve azzal - és itt rögtön visszatérek magára az iskolai erőszak kérdéskörére -, hogy természetesen több szintje van ennek. Van, ami nem éri el a jogi küszöbrendszert. Nekünk is komoly feladat lesz, hogy majd a vizsgálatnál lehatároljuk, mit is értünk alatta, hogy ne markoljunk túl nagyot, vagy ne kezdjük el az iskolai cigarettázást mint agresszív jelenséget vizsgálni, mert akkor butaságokat fogunk mondani, vagy szétaprózzuk az erőinket.

Nagyon komolyan mondom, hogy az iskolai agresszió kezelésében egy tőmondatot meg lehetne találni, mert ebben talán gyengék vagyunk mindannyian, felnőttek, akik gyerekekkel foglalkozunk. Egy gyermekvédő barátom mondta, hogy a gyermeknek mindig igaza van. És nem azért, mert a jogász azt mondja, hogy jogilag neki igaza van, hanem azért, mert amikor ő agresszív, akkor is igaza van, valamit mondani akar, és abban igaza van, hogy akar valamit mondani, csak mi, felnőttek nem dekódoljuk, hogy mi a fenét akar mondani, mi a baj vele. Ehhez nem mindig elég a pedagógus tudománya, ehhez szükséges szakembereket bevonni. De ha nem felejtjük el soha, hogy a gyermeknek igaza van, aki nem bűnösnek született, nem bűnelkövetőnek született, akkor könnyebben kereshetjük a megoldásokat, a társakkal együtt. Azt gondolom, hogy ez egy új típusú megközelítés lesz.

Ezért lenne jó, hogyha nem a pedagógusok eszközrendszerét növelnénk - elég bajuk van nekik így is. Szerintem túl sok teher van a pedagógusokon, például adminisztratív teher, vagy egy ekkora jogi tengernek az ismerete. Akkor tudunk neki önbizalmat adni, akkor tudunk neki segítséget adni, hogyha másoknak az eszközrendszerét ismeri. Ha másként mondtam volna, igazán sajnálom.

Vekerdy Tamásnak igaza van, akkor jöttem rá, amikor válaszolt nekem, hogy én egy tételt nem említettem. Nekem nem az a bajom, hogy nem lehetne szövegesen értékelni az iskolában, hanem arra a kérdésre, hogy lehet-e beírni ötöst, az a válasz, hogy lehet, minden további nélkül. Ezt a jogszabály nem tiltja. Abban a kérdésben, hogy miért nem mondjuk meg a szülőnek, amikor a szöveges értékelés van, hogy ez hármas vagy négyes, azt mondják, nem lehet, mert a törvény ezt nekünk nem teszi lehetővé. Ezt a distinkciót nem tettem meg, ezért voltam félreérthető. De abban talán egyetértünk, hogy a politikai kommunikáció olyan erős volt, hogy ez a szegmens elsikkadt, hogy ezt lehet másként is tenni. De a kiegészítés tökéletes, és a félreérthetőség miatt elnézést kérek.

Talán egy kiegészítés ahhoz, hogy hívjunk rendőrt vagy ne. Nemcsak azt jelenti, hogy a pedagógus ne játsszon rendőrt, hanem én egy kicsit attól is óvom a pedagógusokat, hogy azt mondják, van itt olyan ügy, amit mi meg tudunk oldani, hadd oldjuk ezt meg, mert tíz perc alatt megoldható. Igen ám, de ha ez tíz perc alatt jogsértő módon oldható meg, akkor inkább ne. Talán a rendőrség és az iskola viszonyán lehet úgy javítani, hogy ha egy ilyen élő kapcsolat alakul ki a rendőrség és az iskola között, akkor az egy életszerű megállapodás, ha azt mondjuk: ha nekünk valami nagy bajunk van - és rajzoljuk körül, mit tartunk mi nagynak - , ha hívunk benneteket, kérünk, gyertek. Cserébe megígérjük, hogy ha ledől két tégl a kerítésről, mert hétvégén a srácok foci közben ledöntötték, nem fogunk titeket hívni. Vagy pontosan tudjuk, hogy kit hívunk: ne az éppen ügyeletben lévő őrmestert, aki arra autózik, hanem hívjuk az ifjúságvédelemmel foglalkozó hadnagylányokat, akik ügyesek, profik ezen a területen. Akkor nyomozzanak ők, és a kérdés megoldódik. Ha meg nincs szükség kriminalizálni, akkor azt valóban pedagógiai eszközökkel oldják meg. Megint azt tétélezi, hogy iskola és rendőrség, iskola és egyéb hatóságok között kialakul valamifajta együttműködés. Nagyon sok jó példa van erre.

A jó példákra rögtön visszatérve, ez egy nagy szívfájdalmam, hogy miközben ezt látom - a vizsgálat egyébként erre ki fog térni -, a mindennapi munkánk során a jó példákat nem tudom hová betenni. Én egy olyan furcsa manus vagyok, aki mindig a rossz oldaláról közelíti meg például a közoktatást vagy felsőoktatást, merthogy a panaszok, a jogsértések oldaláról látom ezt a területet. Sok-sok emberrel találkozom, sok-sok pedagógussal beszélek, látok jó gyakorlatokat - de ezt nem nekem kell bemutatnom. Ezt a pedagógusszervezeteknek, iskoláknak, regionális, helyi fórumoknak, és horizontális párbeszédet kell létrehozni. Ha a minisztérium hozná létre, az is baj volna, mert senki nem hinné, hogy ezek olyan példák, amelyekkel önzetlenül meg vannak kínálva a pedagógusok. Hozzanak létre a civilek minél több ilyen horizontális párbeszédre való hálózatot, annak van igazán ereje. Ezzel azt akarom

mondani, hogy még nekem se higgyenek, hogyha jó példákat mondok, mert valószínűleg nekem is vannak céljaim meg érdekeim. Egymásnak higgyenek!

Köszönöm szépen a lehetőséget.

ELNÖK: Én is köszönöm. Azt szeretném kérni mindannyiunk nevében, hogy ha meglesz az összesítése ennek a tapasztalatgyűjtésnek, azt ismertté tessük. Majd eldöntjük, hogy akarunk-e tárgyalni róla. Köszönöm szépen.

Brassói úr kért még szót.

BRASSÓI SÁNDOR: Csak egy mondat ahhoz, hogy nagyon sokszor előkerült a jó gyakorlat. Volt nekünk egy kiváló, az iskola biztonságát támogató bizottságunk - amit ismét össze fogunk hívni -, ők is javasolták, hogy legyenek ilyen jógyakorlat-gyűjtések. Örömmel jelenthetem, hogy ezek folynak, örömmel át fogjuk adni, az Oktatáskutató és -fejlesztő bevonásával regionális konferenciák folynak, éppen ma Pécsen volt egy, ahol pályázati úton kerülnek kiválasztásra azon iskolai gyakorlatok, amelyek az iskolai erőszak kezelésében láthatóan sikeresek, jó eredményeket érnek el. Azért működtetjük ezeket a programokat - elkezdtek és fogjuk vinni a jövő évben is -, hogy ezek nyilvánosságra kerüljenek, a honlapra kerüljenek. Az Oktatáskutató honlapján nézzék meg, hívják meg a szakembereket az iskolába, ott mutassák be, hogy ők hogy tudták megoldani vagy megelőzni a problémákat, és akkor máris a pedagógus szintjén is többet lehet tenni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csak egy mondatnyi információ a biztos úr utolsó mondatára, csak jó ha tudunk róla. A civil szervezetek ráadásul nemzetközi dimenzióban, a visegrádi négyek dimenziójában láttak hozzá az „Együttműködő iskola, együttműködő társadalom” mozgalomhoz. A történethez hozzátartozik, hogy a szlovák, lengyel, cseh partnerekkel éppen akkor találkoztunk, mialatt Királyhelmecezen az emlékezetes affér történt. A szlovák partnerrel kiváló együttműködést tudunk produkálni.

ELNÖK: A vitát lezártuk. Azt javaslom, hogy mielőtt végképp mindenki elmegy...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ha nem tárgyaljuk a veszprémiek kérdését, akkor rajtunk fog múlni, hogy a MAB leveszi napirendről a Veszprémi Pannon Egyetem akkreditációs kérését.

ELNÖK: Akkor egy nagyon röviden lezárható ügy van még. Annak idején Kamarás István úrtól kaptunk egy levelet. Csillag Márta erre adott válaszát közre is adtuk az OKNT tagjai számára. Itt arról volt szó, hogy Kamarás István, a Pannon Egyetem docense információt kért az etika, emberismeret tantárgy helyzetéről, illetve ennek a problémakörnek az iskolai megjelenéséről. Erre válaszolt Csillag Márta, de nem történt meg az a lépés, hogy ezt a választ az OKNT legitimációjával lehessen megküldeni. Bár kiadtuk, mindenki olvasta, nem volt ellene egy szó kifogás sem, de nem volt formális szavazás. Nem mondhatjuk tehát azt - és nem a MAB-nak, mert itt Kamarás István mögött a Magyar Akkreditációs Bizottság áll -, hogy testületi döntés volt a Csillag Márta által megfogalmazott levél.

Most azt szeretném kérni, szavazzuk meg, hogy ez a levél, ez a válasz OKNT-állásfoglalás. Ebben az esetben ezt írhatjuk meg a MAB-nak.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Mielőtt szavazunk, bocsánat, a MAB-nál van egy levél, viszonylag friss keletű. Az nem innen ment?

ELNÖK: Az a levél november 17-én elment. Csakhogy az én aláírással ment el, nem azzal a klauzulával, hogy ez egy testületi állásfoglalás. Amikor ezt kérte Kamarás, mondtam, hogy még nem tárgyalta az OKNT, de ismerve a véleményeket nyugodtan válaszolhattam. Meg is köszöntem, ő is, úgyhogy ez rendezve van, csak formailag szükséges, hogy ezt OKNT-állásfoglalásnak mondhassuk. Ki ért ezzel egyet? *(Szavazás.)* Van-e ellenszavazat? *(Nem.)* Volt-e tartózkodás? *(3)* Akkor köszönöm.

És akkor most koccintsunk!

DR. SZABADOS LAJOS: Nincs más anyagunk?

DR. SZEVEDY TAS: Nekem volna egy javaslatom - akár koccintás közben is szívesen elmondom.

A költségvetési vita után volt egy felkérés, lehetőség arra, hogy néhányan fogalmazzunk meg prioritásokat. Írtam egy levelet, amit remélem, hogy mindenki láthatott. Erre szeretném a figyelmet felhívni, és esetleg határozati javaslatként, akár rövidítve, akár pontosítva, de tartalmilag a következőt fogalmaznám meg:

A Zöld könyv megjelenése az én véleményem szerint - de többekkel beszéltem, és viszonylagos egyetértés mutatkozott ebben - mindenképpen olyan kondíciókkal született javaslatcsomag, amihez képest sem időben, sem térben, sem lehetőségben az OKNT másfajta vagy egyéb prioritásokat egy-két héten belül nem tud megfogalmazni. A költségvetési vita utáni jegyzőkönyvben, a vita alatt elhangzott Mihály Ottónak egy elég fontos mondata, amire hivatkozva szeretném ezt a határozati javaslatot előterjeszteni. Mihály Ottó fogalmazta úgy, hogy ne vállaljuk kondíciók nélkül prioritások felállítását a kerekasztal helyett, hiszen erre őket kérte fel a politika, viszont, ha a pedagógusok életkörülményeit, bérét érintő ügyekben védelmező állásfoglalást megfogalmazhatunk, ez számára is elfogadható. Ma is megkérdeztem, hogy ő tartja-e ezt a véleményét, és megerősítette, hogy ezt a véleményét tartja.

Én erre bátorkodtam azt a javaslatot megfogalmazni, hogy mi sem állítunk elő más prioritásokat. A Zöld könyv vitája az előterjesztés, illetve a közzététel állapota után nem zárult le, ez egy nyitott dolog, de abban elég hangsúlyosan és több helyen említést tesz róla, hogy a pedagógus életforma, a pedagóguspálya megerősítése, presztízse, és az ezen a területen történő pozitív irányú változás nélkül nehéz komoly változást, eredményt elérni. Annak adnék egy határozatban hangot, hogy az OKNT ezt az egyet fogadja el vagy fogalmazza meg, hogy a költségvetésben a tanári életkörülmények, a bér, bérjellegű és továbbtanulási lehetőséget biztosító tételek szinten tartását tartja fontosnak. Az OKNT elfogadhatatlannak tartja, és nem támogatja a reálbércsökkentést eredményező intézkedéseket, a tizenharmadik havi bér elvonását, a bércsökkentést, a pótlékok és a továbbképzést támogató tételek csökkentését. Ezt az egy gondolatsort, ha el tudná fogadni az OKNT tagsága határozatként, ez valamilyen szinten még egy jelzés volna, nem értünk egyet azzal, hogy a fűnyíró elvnek, a pedagógus életformát érintő tételek is ugyanúgy essenek áldozatul. Én azt gondolom, ez egy lényeges és fontos határozat volna. Erre tettem kísérletet a határozati javaslattal. Nem tudom, hogy ez nagy vitát indít-e el, vagy esetleg egyetértenek vele.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Nem tudom, hogy érdemes-e szavazni. Ez egy olyan kérdés, amiben mégis kellene, hogy határozatképes legyen a testület.

KOSINSZKY ZSUZSA: Tizenkettővel az új szmsz szerint most még pontosan megvan.

DR. SZEBEDY TAS: Szerettem volna hamarabb is fölteni, csak udvariasságból nem tolakodtam előre.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Elnököt is választottunk tizenkét fővel!

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Rendben van, én nem számoltam meg.

DR. SZEBEDY TAS: Ha elnök úr egyetért vele, föltenném szavazásra.

ELNÖK: Tedd föl!

DR. SZEBEDY TAS: A második felét szeretném határozati javaslatként fölteni. Az OKNT a költségvetésben kiemelt szempontként jelöli meg a tanári életkörülmények, a bér, a bérjellegű és további lehetőséget biztosító tételek szinten tartását. Az OKNT elfogadhatatlannak tartja és nem támogatja a reálbércsökkentést eredményező intézkedéseket, mint a tizenharmadik havi bér elvonását, a bércsökkentést, a pótlékok és a továbbképzést támogató tételek csökkentését vagy elmaradását.

Ezzel a részével egyet tud-e érteni a most még határozatképes OKNT? Kérem a véleményét. Én a magam részéről támogatnám ezt.

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánat, de nem egészen értem. Értem, hogy tartsuk szinten. De például a továbbképzést támogató tételek... Nem lehet olyan helyzet egy világválság idején, amikor azt mondjuk, hogy a továbbképzést támogató tételeket egy évre befagyasztjuk? Nem értem, hogy ennyire kiterjesztett dolog - arról már nem is beszélek, hogy mindenki ezt kéri, és kérdés, hogy akkor kitől és mit fognak elvonni. Tizenharmadik havi bér, bércsökkenés, pótlékok, továbbképzés stb. Azzal elvileg egyetértetek, hogy a pedagógusszférában ne legyen reálbércsökkenés. De a felsorolással ebben a formában nem.

DR. SZEBEDY TAS: Akkor én úgy tenném föl a kérdést, hogy egy olyan részével, ami a reálbércsökkenést tartalmazza, egyetértünk-e. Azt is érdemes volna megszavazni. Az én javaslatom ennél szélesebb, de azt is elfogadom, ha csak a reálbércsökkentésre vonatkozó tételben értünk egyet.

ELNÖK: Én is ahhoz csatlakoznék, amit Vekerdy Tamás mondott. A további részletezés túlmegy a kompetenciámon. Ezt nem tudom megszavazni. De hogy a pedagógus reálbére ne csökkenjen, azt minden további nélkül megszavazom.

DR. SZEBEDY TAS: Azzal, amit Tamás és Loránd Ferenc megfogalmazott, ki tudna egyetérteni? *(Szavazás.)* Ez egyhangú.

Segítenél, Tamás, mert te mondtad, mi az, amivel egyetértenénk. Az OKNT a költségvetésben kiemelt szempontként jelöli meg a tanári életkörülmények... Nem ez volt.

DR. VEKERDY TAMÁS: Az OKNT kiemelten fontosnak tartja a pedagógus reálbér szinten tartását.

DR. SZEBEDY TAS: Akkor ez így mindenkinek elfogadható? *(Igen.)* Akkor ezt határozatnak tekintjük. Nagyon szépen köszönöm.

ELNÖK: Mi is köszönjük. Még a szavazóképeségünkön belül szükség van arra, hogy megerősítsük Barlai Róbertnének és Hadházy Tibornak a PAT munkájában való részvételét. A jelölés megtörtént már, csak nem szavaztuk meg.

DR. SZEVEDY TAS: Szavazzunk! *(Szavazás.)* Egyhangú.

ELNÖK: Köszönöm szépen. És még egy dolog, amit Brassói úr szeretett volna előterjeszteni, de írásban mindenki megkapta. Nem kívánjuk, hogy most szóban kiegészítse. Kérem az OKNT-t, hogy fogadja el ezt az előterjesztést. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen.

(Az ülés végének időpontja: 14 óra 23 perc)